

98549

Mohr's

Köttes polsany
FRANKLIN-TÁRSULAT

MOLNÁR FERENCZ

KIS HÁRMASKÖNYV

ELBESZÉLÉSEK

* * *

F

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

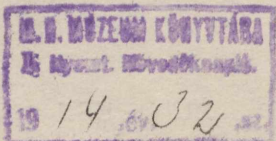
MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA

1914

~~1192 fi~~

98549

CSÓTINÉ ROSSZ SZOKÁSA

(Nyolcz óra felé jár az idő és egy finom kis kertben vagyunk. A fák között már sötétedik. Egy szalmakalapos fiatalember áll ott egy magas, fehér ruhás lánnyal.)

A FIÚ (*hallgat*).

A LÁNY (*szintén hallgat. Nagy szünet.*)

A FIÚ. És én előttem nem volt senki.

A LÁNY. Senki.

A FIÚ. Soha, senki.

A LÁNY. Soha, senki.

A FIÚ. Az első vagyok, a hogy mondod.

A LÁNY. A hogy mondom és a hogy gondolom és a hogy tényleg igaz, te vagy az első, a legelső, a legeslegelső.

A FIÚ. Te drága. (*Szeretné megcsókolni, de úgy érzi, hogy ez még mindig nem az a mondat, a mely után feltarthatatlanul következnie kell az első csóknak.*)

A LÁNY. És most te beszélj.

A FIÚ. Mit beszéljek?

A LÁNY. Neked . . . nálad . . . volt-e én előttem . . .

A FIÚ. Senki.

A LÁNY. Nálad is én vagyok az első.

A FIÚ. Te. Édes. Drága. Te vagy az első.

A LÁNY. Hány éves vagy?

A FIÚ. Huszonkettő.

A LÁNY. És még nem volt soha senkid?

A FIÚ. Nem. Otthon éltem, a szüleimnél laktam, tanultam, ostoba voltam. Most jöttem ki az életbe. Te vagy az első nő, a kire nem tudok sokáig egyfolytában nagyon ránézni.

A LÁNY. Hát így ... így ...

A FIÚ. Te vagy az én első szerelmem. Te vagy az első nő, a ki ... a ki ...
(Gondolkozik, hogy ez-e az a pillanat, a mikor csókolni kell. De ezalatt elmúlt egy negyed-percz és ép ez a negyed-percz volt az, a mi alatt csókolni kellett volna. Megérzi, hogy lekésett róla.)

A LÁNY. Elveszel feleségül? *(A fiú most hirtelen elkapja a lányt és magához vonja a fejét. Megcsókolja gyöngéden a szeme belső sarkát, aztán a külsőt.)*

A LÁNY. Ejnye.

A FIÚ *(diadallal néz rá)*.

A LÁNY. Ejnye, ejnye.

A FIÚ. Miért mondod, hogy ejnye?

A LÁNY. Mert olyan furcsán csókoltál

meg. Jaj, de különösen csókoltál meg.
(*A kezét a megcsókolt szeméhez szorítja.*)

A FIÚ. Miért? Szeretlek, tehát...

A LÁNY. Ne mondd most azt, hogy «tehát». Itt valami baj van, itt valami rettenetes nagy baj van, valóságos szerencsétlenség van most itt és te azt mondom, hogy «tehát».

A FIÚ. Miféle baj?

A LÁNY. Katasztrófa.

A FIÚ (*bámul, nem érti*).

A LÁNY. Kivel sétáltál a múlt csütörtökön délben egy órakor a Stefánia-úton, mikor találkoztam veled?

A FIÚ. Kivel? Hiszen láttál... Csótinéval sétáltam.

A LÁNY. Igen.

A FIÚ. Nos?

A LÁNY. Igen, igen. És mikor az a hajókirándulás volt, kivel ültél másfél óra hosszat a hajó orrában a kötélcsomón?

A FIÚ. Hiszen ott voltál, láttad... Csótinéval.

A LÁNY. Úgy van. Na, és most nem tudod, miért kérdezem én ezt?

A FIÚ. Féltékeny vagy? Mert én esküszöm . . .

A LÁNY. Ugyan . . . ugyan! Ne esküdjél, mert nem vagyok féltékeny. Csókolj meg, csókolj meg még egyszer, úgy, mint az előbb. Pont úgy, mint az előbb.

A FIÚ. Angyalom. *(Gyanutlanul megcsókolja megint, előbb a szeme belső sarkán, aztán a külsőn.)*

A LÁNY. Nahát minden rendben van. *(Ellöki a fiút.)*

A FIÚ. Miért löksz el?

A LÁNY. Mert végeztem veled örökre.

A FIÚ. Most? Így? Hirtelen? Ok nélkül?

A LÁNY. Dehogy ok nélkül. Azért, mert gazember vagy.

A FIÚ. Én? Éééén?

A LÁNY. Hazug kutya vagy, gazember vagy. Neked viszonyod volt, vagy még most is viszonyod van Csótinével.

A FIÚ. Nekem?

A LÁNY. Igen, neked. Most figyelj ide, de egy szót se szólj közbe. Azt tudod, hogy ez a Csótiné a nővérem barátnője.

A FIÚ. Tudom.

A LÁNY. Mondtam, hogy egy szót se szólj közbe.

A FIÚ. De . . .

A LÁNY. Egy szót se. Ez a Csótiné jár hozzánk és nagyon szeret minket. A nővéremnek a barátnője, de engem szeret jobban, mert én fiatal vagyok és szép vagyok és mert engem irigyel és mert a kit az asszonyok nagyon irigyelnek, azt az asszonyok megszeretik. Ezt mi lányok tudjuk, mert az asszonyok nem tibelétek szerelmesek igazán, hanem mibelénk, lányokba. Különben mi is a nagyon szép, finom asszonyokba vagyunk szerelmesek, még mielőtt az első férfit megszeretjük. De ez most mellékes, te gazember . . .

A FIÚ. Én . . .

A LÁNY. Egy szót se szólj. Ez a Csótiné jár hozzánk, mondom és engem meg szokott csókolni. Többet nem fog, tudom istenem. Többet nem nyúl hozzám. De ha úgy szép báli ruhában vagyok, vagy máskor, ha csinosnak talál, meg szokott csókolni és még soha életében máskép nem csókolt meg, te gazember, mint pont úgy,

a hogy te az előbb megcsókoltál, kétszer egymás után. Most beszélj!

A FIÚ. De . . .

A LÁNY. Egy szót se. Előbb itt benn, fönt, az orrcsontom mellett, a homlokom alatt, a szemem belső sarkán, aztán másodszor künn, oldalt, a halántékom mellett, a szemem külső sarkán. Pontosan, sőt preczizen úgy, mint te az előbb. És mivel, ha az embernek a szemét csókolják, az ember nem lát, mert be kell a szemét húnynia, hát én épen úgy éreztem magam a te csókod alatt, mint ha Csótiné jött volna hizelegni és mondani: «Jaj de szép vagy fiam, ha férfi volnék, beléd szeretnék.» Úgye, most nem beszélsz?

A FIÚ. Ha épen . . .

A LÁNY. Egy szót se halljak. Nálunk az egész családban ismerik ezt az utálatos, affektált csókot és ha Csótinéről van szó, mind azt mondjuk, hogy szép asszony, kedves asszony, csak egy hibája van, az a rossz szokása ezzel az affektált csókkal. Sőt tovább megyek, te haszontalan, te szegény peches ember, nálunk a csók-

nak ezt a fajtáját «Csótinénak» hívják és a gyerekeknek, a hogy mondani szokták: «adj egy czvikipuszt a papának» — ugyanúgy azt mondják a mi családkban: «gyere, adj a papának egy Csótinét».

A FIÚ. Kétségbeejtő.

A LÁNY. És most nézd meg magad, fiam, nézd meg magad egy kicsit az én szempontomból, mikor itt állasz velem és szerelmesek vagyunk egymásba és én bevallom neked az én érintetlenségemet és te esküszöl nekem, hogy előttem soha, soha, senki, senki nem volt és erre ellágyulunk és te megölelsz és én édes boldogsággal húnym le a szememet és erre te nekem váratlanul adsz egy Csótinét.

A FIÚ. De bocsáss meg, azt csak nem képzeled, hogy . . .

A LÁNY. Erre felriadok, gyanakodni kezdek, azt mondom: «ejnye» — de gondolom: «lehet véletlen is» és kérek tőled még egy csókot és te szó nélkül, gondolkodás nélkül azt mondod, «angyalom» és megint adsz nekem egy Csótinét. Nézd

meg egy kicsit magad az én szempontomból. Sajnálalak, te szegény fiú.

A FIÚ. Hát én igazán nem tudok erre az örültségre . . .

A LÁNY. Vele sétáltál a Stefánián, vele ültél a hajó orrában, nem is láttalak még soha más nővel, mint csak vele és nevetnem kell vagy sírnom kell, nem is tudom, mit kell csinálnom arra a gondolatra, hogy a mi családukban minden kis kétéves gyerek, a Kálmánék Nyunyijától kezdve az Imre Kutykójáig, mind, mind tudja, hogy mi az a «Csótiné» és ha őket csókolta volna meg helyettem ezen a módon, ők is azt kiáltották volna: «kaptam egy Csótinét» — tehát nem a szerelmes lány nevetséges gyanakodása ez, szegény fiam, hanem ez az, édes jó szegény fiam, hogy te egy utolsó gazember vagy és nem volt igaz, hogy neked senkid se volt énelőttem, mert igenis, viszonyod volt a Csótinével és én most azonnal leülnék és írnék a férjének erről egy névtelen levelet, ha már tegnapelőtt nem írtam volna neki kettőt.

A FIÚ. Névtelen levelet irtál? (*Rémülten meresztí a szemét.*)

A LÁNY. Látod, hogy megijedtél! Most már tisztában vagyok mindennel. Nyugodj meg, nyugodj meg, te gyáva, nem írtam neki, ne félj, csak ma este írok neki, de legalább hármat.

A FIÚ. Hogy mondhatsz ilyet? Hogy mondhatsz ilyet?

A LÁNY. Óh, nem a bosszú beszél belőlem. Nem is a féltékenység. De haragszom rád a gyalázatosságod miatt. Nem azért haragszom, mert Csótinével viszonyod vagy flörtöd volt és ezt letagadtad. Nem. Hiszen én is letagadtam neked két bölcsészt és egy ulánust. Ez így szokott lenni. De az a gyalázatosság, hogy te nekem olyan csókot adtál abban a szent pillanatban, olyan csókot, a mely már ki volt próbálva, a mely felől biztos voltál, te nyomorult. Nem vetted magadnak a fáradságot, hogy számomra valami új, szép csókot találj ki, sem nem voltál elég bátor ahhoz, hogy egyszerűen, minden faxni nélkül megcsókold a szájamat. Imponálni akartál nekem,

mesterkedni akartál velem és ez azt mutatja, hogy abban a szép, szent pillanatban hideg, számító és gyalázatos voltál.

A FIÚ. Istenem, istenem.

A LÁNY. Mert a mikor én bódultan és szerelmesen és boldogan és kábultan a kebledre bujtam és ezen a világon mindent elfelejtettem teérted és csak arra gondoltam, hogy másképp fogsz-e megcsókolni, mint a két bölcsész és az ulánus, akkor te . . . akkor te . . . no de nem is érdemes erről beszélni. Eredj szépen haza, szégyeld egy kicsit magad és lásd be, hogy ezek után rád sem nézhetek többé az életben.

A FIÚ. Mit csináljak? Mit csináljak? Egyszer, egy este, ezt bevallom, Csótinével sétáltunk és . . .

A LÁNY. Nem vagyok rá kíváncsi.

A FIÚ. Csókolóztunk és semmi, semmi, semmi nem volt köztünk, esküszöm.

A LÁNY. Menj, fiam, menj haza. (*Ott-hagyja.*)

A FIÚ (*miközben hazafelé ballag*). Borzasztó. Csak legalább tényleg viszonyom lett volna ezzel a Csótinével . . .

(A lány otthon hosszút ír a naplóba és így végzi):

— «Istenem, édes jó istenkém, bocsásd meg azt a két bölcsészt és azt az egy ulánust, a kiket hazudtam, de mit tettél volna te az én helyemben?»

A SZINÉSZNŐ
ÉS EGY IDEGEN HÖLGY

(Az idegen hölgy, a kiről itt szó van, délután ötkor jelenik meg a színésznő lakásán. Egy aranyozott székre ültetik a szalonban és váratják. Aztán belép a színésznő.)

A SZINÉSZNŐ. Szolgálhatok valamivel nagysádnak?

A HÖLGY. Igen.

A SZINÉSZNŐ. Mivel?

A HÖLGY. Adja vissza az uramat. (*Hirtelen kezet csókol a színésznőnek. És str.*)

A SZINÉSZNŐ. Adjam... adjam vissza... az urát?

A HÖLGY. Igen.

A SZINÉSZNŐ (*gondolkozik, mintha keresgélne a memóriájában*).

A HÖLGY. Azon tűnődik, hogy ki az uram? Az uram az a kis szőke, czvikkeres ember, a ki a maguk színházának az ügyvédje. Ugy hívják, hogy Nagy Alfréd.

A SZINÉSZNŐ. Ismerem.

A HÖLGY. Tudom. Adja vissza. (*Hosszú szünet.*)

A SZINÉSZNŐ. Édes nagysád, én nem azért hallgatok, mintha zavarban volnék, hanem azért, mert erre nem tudok felelni.

Hogyan adjam én vissza magának az urát mikor nem is vettem el?

A HÖLGY. De hiszen azt mondta, hogy ismeri.

A SZINÉSZNŐ. Ez még nem jelenti azt, hogy elvettem. Ismerem, hiszen a színház nevében ő kötötte velem a szerződést, láttam is a színpadon néhányszor . . . Kedves kis szőke ember . . . azt mondja, hogy czvikkert visel?

A HÖLGY. Czvikkert.

A SZINÉSZNŐ. Én nem láttam rajta soha.

A HÖLGY. Mert leveszi. Mert magának tetszeni akar. Mert magát szereti. Velem szemben czvikkert visel, mert velem nem törődik, engem nem szeret. Adja vissza, édes Sarolta, add vissza, édes Sári.

A SZINÉSZNŐ. Ha nem néznél rám olyan kedvesen, most szeretnék gorombáskodni veled, édesem. Honnan veszed azt, hogy én elcsábítottam az uradat?

A HÖLGY. Minden première-edre virágot küld.

A SZINÉSZNŐ. Ez hazugság.

A HÖLGY. Hogyan . . .

A SZINÉSZNŐ. Nem igaz. Soha még egy szál virágot se kaptam tőle. Neked talán azt mondta, hogy virágot küld nekem?

A HÖLGY. Nemcsak, hogy mondta, hanem én utánajártam a boltban és megtudtam, hogy tényleg küld, de azzal a megbizással, hogy ne a szinpadon adják át, hanem az öltöződbe vigyék.

A SZINÉSZNŐ. Hazugság.

A HÖLGY. Már hogy én hazudom?

A SZINÉSZNŐ. Nem. Ő hazudik.

A HÖLGY. Hát ez a levél? (*Levelet vessz elő.*)

A SZINÉSZNŐ. Mi van benne?

A HÖLGY. Azt írja neked benne . . .

A SZINÉSZNŐ. Hogyan? Még csak nem is tőlem van, hanem tőle? És hozzám van címezve? Mutasd.

A HÖLGY. Majd felolvasom: «Édes Sári, ma nem jöhetek be a színházba, hát levélben küldök ezeregy csókot».

A SZINÉSZNŐ. Hallatlan.

A HÖLGY. Reggel, mikor elment hazulról, az íróasztalán felejtette ezt a levelet. Ugy látszik, el akarta vinni, hogy valami

hordárnak adja át, vagy betétesse az öltöződ asztalára, hogy ott találd, a mikor este megérkezel. De otthon felejtette a szamár és én felbontottam. (*Sír.*)

A SZINÉSZNŐ. Ne sírj.

A HÖLGY. Dehogyan nem. Inkább sírj te is. Sírjunk egy kicsit. Ez nagyon szomorú. Egy ünnepelt szép lány, egy híres színésznő elveszi egy szegény kis ügyvédnetől, született Irmuczay Ilonától az urát és született Irmuczay még csak ne is sírjon? Neked könnyű, mert te egy este királykisasszonynak öltözöl, más este görög istennőnek vetkőzöl, korommal erősíted a szemöldököt, szájat festesz, a szemedet «kihozod», jószagú vagy, színes vagy, cifra vagy, énekelsz és tánczolsz... persze, hogy beléd szédül az ügyvéd. De mit csináljak én mosóblúzban, saját szájjammal és saját szemöldökömmel, saját butaságommal és saját egyszerűségemmel? Én csak nem énekelhetem el neki versben a szerelmet... Te meg ezzel szédíted, mert te a szerepet mondod, és a buta férfiak neked tulajdonítják mindazt a sok kedvességet és

okosságot, a mit az írók írnak a szerepedbe. Hiszen lehet, hogy te még butább vagy, mint én, de kénytelen vagy a színpadon okosakat és ravaszakat mondani, mert Shakespeare beleírta a szerepedbe. Engemet nem segítenek a szerzők, hogyan szédítsem őt az én buta szenvedélyemmel?

A SZINÉSZNŐ. Ez egy borzasztóan érdekes eset.

A HÖLGY. Melyik?

A SZINÉSZNŐ. A tied.

A HÖLGY. Az enyém? Ugyan miért?

A SZINÉSZNŐ. Mert én a te uradtól soha egy szál virágot, soha egy sor írást, soha mást, mint hivatalos ügyvédi beszélgetést, nem kaptam. Nem hidegült el otthon köztetek a viszony az utóbbi időben?

A HÖLGY. De igen.

A SZINÉSZNŐ. Szerелеmből házasodtatok össze?

A HÖLGY. Egy krajczárom se volt.

A SZINÉSZNŐ. Akkor rendben van minden. Nem az első eset nálunk, színésznőknél, nem is az utolsó. Az urad mindezt a komédiát azért átsza veled, hogy félté-

kenyenyé tegyen és visszanyerje az érdeklődésedet.

A HÖLGY. Hogy monddod? Ez nem az első eset?

A SZINÉSZNŐ. A századik. Az ezredik. Kérdezz meg akármilyen csinosabb színésznőt. A színház körül levő házasságokat ez édesíti meg. Színházi igazgatók, titkárok, jogtanácsosok, szerzők, pénztárnokok, hivatalnokok, díszletfestők, karmesterek mind azzal tartják ébren a feleségük érdeklődését, hogy bennünket kevernek bele a dologba. Az ilyen nem-színész embereket, a kiknek az élete azért mégis a színházhoz van kötve, mi, színésznők, ragasztjuk hozzá a feleségük lelkéhez. Ezek a színházi feleségek mind tőlünk félnek, velünk konkurrálnak, miattunk öltöznek jól, miattunk onduláltatják a hajukat és miattunk viselnek sokkal feltünőbb kalapokat, mint mi magunk.

A HÖLGY. Istenem . . . Gondolod?

A SZINÉSZNŐ. Persze, hogy gondolom. Ezek a szegény, egyszerű, polgári asszonyok megérik, hogy a férjük egy forró,

érzéki, csábítással teli levegőben él, a hol sokkal különb, izgatóbb nőket lát, mint a milyenek ők. Csók is könnyebben esik, a beszéd se olyan nagyon szigorú, de minden csupa túlzott, felfokozott asszonyiség. Egy színésznő, az száz asszony. Ez zavar meg benneteket. Nézd meg azoknak a színészeknek a feleségeit, a kik polgári lányokat vettek el. Szabadabban beszélnek, viselkednek, öltözködnek, mint mi. Félnék tőlünk, nem akarnak elmaradni mögöttünk. A te urad pedig egy ravasz ügyvéd, a ki ezt kihasználta veled szemben, mert érezte, hogy nem szereted. Levelet írt és szándékosan felejtette ott, hogy megtaláld. Virágot rendelt, hogy azt hidd, szerelmes belém — és valószínűleg este hatkor visszavonta a rendelést. Hajfűrtje nincs tőlem?

A HÖLGY (*előhúzza*). Dehogy nincs. El is hoztam.

A SZINÉSZNŐ. Na látod, született Irmuczay. Ez az én loknim, a mit tuczatszámra lopnak az öltözőmből. Még a színházi fodrász is evvel féltékenyíti otthon a feleségét. És te felültél ennek.

A HÖLGY (*boldogan*). Gondolod?

A SZINÉSZNŐ. Nem gondolom, hanem tudom. Te nem jöttél rá magadtól, hogy neked, mint színházi jogtanácsosnénak, velünk konkurrálnod kell, hát az urad így kényszerít rá. Én őszintén utálok azt a polgári elemet, a mely így a színház körül jár, de imponál nekem, hogy egy ilyen privát milyen ravasz és hizeleg a hiúságomnak, hogy velem ilyen derék, csinos kis nőket is lehet ijesztgetni, mint a milyen te vagy. Tőlem nincs az uradnak szerelmes levele?

A HÖLGY (*ijedten*). Nincs.

A SZINÉSZNŐ. Ne ijedj meg, nem írtam neki.

A HÖLGY. Hát?

A SZINÉSZNŐ. Hanem, ha eljött volna hozzám s azt mondta volna: «Sári a feleségem szerelmét akarom visszanyerni, légy szives, írd nekem egy forró szerelmes levelet, majd én otthon kiejtem a kabátom zsebéből» — írtam volna neki nagyon szivesen, még pedig olyat, hogy két hétig sírtál volna a párnába, ha megtaláltad

volna a földön, az előszobában. Egy híres szerzőnek írtam vagy tizet, így felkérésre, de pechje volt, mert a felesége diszkrét nő volt és a hogy megtalálta őket a földön, mind szépen visszaadta neki, olvasatlanul.

A HÖLGY. Oh, milyen okos vagy te. És milyen jó vagy.

A SZINÉSZNŐ. Olyan vagyok, a milyen vagyok. Se szebb, se jobb, mint más csinos lány. De színházban élek, hát nektek, született Irmuczayaknak egy kicsit rettene-tes vagyok, egy kicsit a mumusotok, az örök ellenségeitek és ellenfeletek vagyok.

A HÖLGY. Nem haragszol rám?

A SZINÉSZNŐ. Nem.

A HÖLGY. Ostoba vagyok?

A SZINÉSZNŐ. Igen.

A HÖLGY. Ostoba voltam?

A SZINÉSZNŐ. Nem. Asszony voltál és asszonyosan cselekedtél. Tehát nem voltál ostoba. De most egy kicsit szánalmas vagy ezzel a boldogan kisírt szemekkel, ezzel a szerelemtől ragyogó, megnyugodott arcoddal. Most egy kicsit ostoba vagy. Ma-

gát Lohengrint se szabad ilyen keservesen komolyan szeretni, mint a hogy te a te czvikkeres szőkédet szereted. De ez már a te dolgod.

A HÖLGY. Ez már a mi dolgunk.

A SZINÉSZNŐ. És most már elérte a célját, most már ne ülj fel neki, akármit találsz is a zsebében.

A HÖLGY. Nem is fogok.

A SZINÉSZNŐ. Még ha egy tuczat levelet is találsz, még ha a zsebkendőimet vágja is zsebre, még ha azon kapod rajta, hogy az arczképemet csókolja, még ha meglátod, hogy engem magamat csókol meg itt a színháznál, mert ez se jelent nálunk semmit. Haragszom rá egy kicsit, mert ha már kompromittált, felhasználta engem, legalább szólhatott volna. Ezért boszúból most kitanítalak, hogy ne engedd magad tőle többé becsapni. Hadd küldjön virágot, írjon levelet tovább is, várjon meg este a színháznál, jőjön el hozzám délelőtt a próbára, ne is szólj neki, ne vess a markodba, vedd tudomásul, hogy mindez neked szól.

A HÖLGY. Köszönöm neked, Sári. Kapsz tőlem egy arczképet.

A SZINÉSZNŐ. Te is kapsz tőlem.

A HÖLGY. Isten áldjon meg. Köszönöm, köszönöm.

A SZINÉSZNŐ. Ne kezd újra a sirást.

A HÖLGY. De mikor olyan boldog vagyok. *(Sirva csókolja meg s elmegy. Becsukódik mögötte az előszobaajtó. Szünet.)*

A SZINÉSZNŐ *(beszól a szobába)*. Kijöhetsz. Elment a feleséged.

A DUPLA RADIĞUMMI

(Személyek: az apa és a fia. A gyerek hat éves. A jelenet színhelye az apa dolgozószobája. Az íróasztalon egy radirgummi fekszik, a mely két darabból van összeforrasztva. Az egyik darab világosszürke, a másik darab sötétszürke. A világos fele arra való, hogy a czeruza-írást gummizzák ki vele, a sötét fele a tinta-írásnak szól. Az apa komolyan beszél, miközben a radirral játszik.)

AZ APA. Szóval csak hatkor jöttél haza.

A FIÚ. Igen.

AZ APA. És azt mondtad, hogy a tanító csak hatra ígérkezett.

A FIÚ. Igen.

AZ APA. Na látod, fiam. A tanító ötre ígérkezett, itt is volt és várt. Tehát te hazudtál.

A FIÚ *(meglátja a radirt)*.

AZ APA. Hazudtál.

A FIÚ *(a radirt nézve)*. Igen.

AZ APA. Hazudtál, gyermekem és ez már magában véve is rettenetes baj. De hozzá még ügyetlen is volt a hazugságod, mert hiszen tudhattad, hogy a tanító eljön öt órakor és akkor mindjárt kiderül az egész. Miért tetted ezt?

A FIÚ (*magában gondolja*). Azt tudom, hogy a világos fele radirozáshoz való, de hogy a sötét fele mire való, azt nem tudom. Ilyen radirt még sohse láttam.

AZ APA. Felelj.

A FIÚ. Tessék?

AZ APA. Felelj, miért tetted ezt?

A FIÚ. Igen. (*Magában est gondolja.*)
Össze van ragasztva? Az nem lehet. Sötétre van festve? Az se lehet. Hogy van mégis, hogy a fele világos, a fele sötét?

AZ APA. No ne zavarodjál meg ennyire, gyermekem. Nem eszlek meg. Felelj bátran, mint a hogy férfihez illik. A szemembe nézz. Nem kell félned, mert nem verlek meg, csak kitanitalak. Az életben az a legokosabb, ha az ember mindig az igazat mondja. A szemembe nézz. Ne félj. Miért hazudtál?

A FIÚ. Mert... mert... (*Magában est gondolja.*) Fogantyú nem lehet a sötétebbik fele, mert a vége el van kopva, mintha azzal is radiroztak volna. Tehát az is gummi. De az a vége valami különös gummi lehet,

mert különben nem volna más színű, mint a másik vége.

AZ APA (*magában est gondolja*). A gyerekek tele van önérzettel és tisztességgel. Ime, szeliden beszélek vele, szelidebben már nem is lehet és mégis tétován néz, zavartan felel, nagyon nagy hatással vagyok rá. Mondják, hogy nézésemben van valami szigor, mely birói pályámon is nevezetes. A vádlottak is megzavarodnak, ha nagyon rájuk nézek. No, de itt most nem vagyok bíró és ez nem vádlott, hanem a fiam. Szelidebben kell vele bánnom. (*Szeliden néz rá.*) Megbántad a hazugságodat, édes gyermekem?

A FIÚ. Meg. (*Magában est gondolja.*) Most hamar megbánok mindent, bevallok mindent, bocsánatot kérek, azt kérek, a mit akar, csakhogy vége legyen. És a mint kimegy, megvizsgálom a radírt.

AZ APA. Nem fogsz többé hazudni?

A FIÚ. Nem.

AZ APA. Jó leszel?

A FIÚ. Igen.

AZ APA. Akkor hát nem büntetlek meg

gyermekem. De hogy emlékezzél erre a napra, százszor le fogod írni ezt a mondatot: «Hazudni soha sem szabad.»

A FIÚ. Czeruzával, vagy tintával?

AZ APA. Tintával. De látom, gyermekem, hogy tisztességes fiú vagy, mert nem tiltakoztál a büntetés ellen. Hát ha szépen bocsánatot kérsz, elengedem ezt a százszor való leírást is. (*Magában est gondolja.*) A gyermekkel szeliden kell bánni, ez olyan gyermek. Jó anyag. Én is ilyen voltam.

A FIÚ (*magában est gondolja*). Akkor fuccs a radir.

AZ APA. Nos?

A FIÚ. Inkább leírom, papám.

AZ APA. Hogyan? Nem kérsz bocsánatot?

A FIÚ. Nem.

AZ APA (*magában*). Olyan, mint én. Olyan, mint én. Nem kell neki az olyan alamizsna, a melylyel az önérzetét sértik. Én is ilyen voltam. De mint apa, nem tűrhetem ezt. (*A fiúhoz.*) Nem kérsz bocsánatot? Hát nem látod be, hogy hibáztál?

A FIÚ (*magában*). Biztos, hogy nagy-szerűen kiviszi a tintát. De azért czeruza-írást is megpróbálok radirozni a sötét felével.

AZ APA. Felelj, fiam. A hallgatásod férfias, de atyáddal szemben illetlenség. Az apa nemcsak biró, hanem jóbarát is.

A FIÚ (*magában*). Ha most egy szót is szólok, elengedi a büntetést és nem ülhetek az íróasztalához. Pedig a késsel le fogok vágni belőle egy kis darabot, egészen kicsit, akkorát, hogy ne vegye észre.

AZ APA. Nincs hozzám bizalmad?

A FIÚ (*magában*). És ott, a hol levágtam, be fogom piszkolni az ujjammal, hogy ne lássa meg a friss vágást.

AZ APA. Csökönyös vagy? Jó. (*Magában boldogan.*) Én is ilyen voltam, én is ilyen voltam.

A FIÚ. Papám, én . . .

AZ APA. Nos?

A FIÚ. Én leírom százszor.

AZ APA (*magában*). Nem szabad engednem. Örülök, hogy nem kért bocsánatot, de most már csak írja le százszor. Én is

jobban szerettem kiállani a büntetést, mint megalázkodni. *(A fiúhoz szigorúan.)* Le fogod azonnal írni százszor, hogy «hazudni soha nem szabad». És a míg százszor le nem irtad, nem kapsz vacsorát.

A FIÚ. Ötvenszer tintával és ötvenszer czeruzával.

AZ APA. Bánom is én. Most azonnal ide ülsz az asztalomhoz és addig be se jössz az ebédlőbe, a míg meg nem lesz. Egykettő. *(A gyerek az asztalhoz ül. Az apa kifelé megy.)*

AZ APA *(magában)*. Egy arczizma se rándult meg. Örömmel ült le. Örült, hogy nem kellett megalázkodnia. Boldog vagyok. Hiszen ez a gyerek egy nagy karakter! *(Kimegy.)*

A FIÚ *(magában)*. Végre!

(Egy órával később.)

AZ APA. Nos? Készen van?

A FIÚ. Készen van, papám. Csakhogy tizzel tévedtem. Száztízszer irtam le. Most épen kiradirozom ezt a tizet. Ötöt a czeruzásból, ötöt a tintásból. *(A kéjtől kipirult arczczal radiroz.)*

AZ APA (*magában*). Milyen pontos, milyen rendes, milyen pedáns! Jellem, önérzet, férfias makacsság és pedantéria . . épen mint én, épen mint én. Birót csinállok belőle. (*Boldogan csókolja meg a fiú fejét.*)

PLETYKA

EGY IGAZI FÜRDŐLEVÉL

Kedves jó Hermin!

NEM IS TUDOD, milyen jót kérdeztél mult leveled végén, mikor azt kérdezted, hogy itt, ebben a fészekben mi az újság. Erre az ember a válaszban azt szokta felelni, hogy nincs semmi újság, a napok egyformán telnek, az élet unalmas, szeretnék már hazamenni. De ezúttal nem így van. Mert van újság.

Tulajdonképen nincs más újság, mint hogy meleg van és az emberek a fürdőszálló ablakait nyitva hagyják éjszakára, persze szunyoghálóval, a mi főként arra jó, hogy a mi szunyog este már benn van a szobában, az ne mehessen ki éjszaka. De ha éppen tudni akarod, hogy ebből mi lett, és meg akarod tanulni egy és mindenkorra, hogy mi az a pletyka, akkor légy szives, olvasd végig ezt a hevenyében összerótt levelet, a mit izgatottan írok, azért ne is nagyon törődjél a nyelvel és helyesírási hibákkal, elvégre nő vagyok és van ehhez jogom. Mondom nyitva vannak éjszaka az ablakok és van itt egy

ügyvéd Pestről, annak van egy kamasz fia és van itt egy kereskedő Szatmárról, annak van egy másik kamasz fia, ezek itt a fürdőn lumpok, mert tizenegykor már mindenki lefekszik, csak ez a két fiú mászkál mindenfelé, elbujnak a bokorba és ott a gyógyszerészszel együtt utánozzák a fülemilét, mire a cselédek, a kik még néha sétálnak ilyenkor, odacsődülnek a bokorhoz, a mikor is a fülemüle egyszerre megszólal magyarul és aljas ajánlatokat tesz a cselédeknek, a mely aljas ajánlatokat a cselédek rendszerint el is fogadnak, részint a fülemülétől, részint a kamaszmadaraktól, a kik miatt itt keserű az élet.

Hát ezek hárman, a két fiú, meg a patikus, a multkor elhatározták, hogy este, mikor mindenki lefekszik, körülsétálják a fürdőszállót, mert az ablakok nyitva vannak és esetleg még lehet látni valami bájos hölgyet, a ki éppen nyugovóra tér, a mely látvány ilyen unalmas fészekben nem tartozik a legunalmasabbak közé, ezt én meg tudom érteni, ha férfi volnék, magam sem sajnálnék egy kis sétát. Hát lakik a

földszinten többek között bizonyos Reguliné, özvegyasszony, de nagyon gazdag és van neki egy társalkodónője, a ki a másik szobában lakik, mert két egymásbanyiló szobájuk van és Reguliné igen csinos és még fiatal, lehet harmincznégy éves és Becskerekről jött és van itt egy utálatos öreg nő Becskerekről, a ki az egész világról rosszat beszél, még ez is azt mondja, hogy Reguliné a legtisztességesebb nő, a ki csak van a világon, és hogy egész Becskereken úgy tisztelik, mint soha senkit. Hát kérlek, mennek ezek a fülemülék sétálni és benéznek minden ablakon, de halom, napról-napra pechjük van, mert benéznek és látják Radnay nyugalmazott államtitkárt, a mint az ágya szélén ül és a tyukszemét vágja és benéznek a másik ablakon és látják Petschauer ezredest, a mint az ágyban olvas, bár már nyolczvanhét éves, szóval mindent látnak, csak azt a bizonyos pikánsat nem látják, a miért sétálnak. Hát mennek a multkor, mondom, és aznap véletlenül Reguliné társalkodónője nem eresztette le a függönyt és

a fülemülék odaállnak és benéznek a társalkodónő szobájába. Egyre közelebb mennek az ablakhoz, már ott is állnak, a mikor egyszerre csak jön egy Riha nevű főhadnagy és megszólítja őket, mondván: micsoda hallatlan lovagiatlanság ez, nők ablakán bebámulni, nevem Riha, kérem az urak névjegyét, nevem ez, nevem az, mondták, nevem Fekete gyógyszerész, mondta a madár, de a főhadnagy követelte a neveket, Reguliné kinézett a lármaára az ablakon, kérem, mondta a főhadnagy, mindenki mondhatja, hogy nevem ez és nevem az, ha nincs névjegy, én megpofozom az urakat, mind a hármat, mert most nincs rajtam kard, szóval óriási lárma lett, Reguliné kisikított az ablakon, a társalkodónő zokogott, a főhadnagy boldog volt és aztán nagy ordítások közt aludni tértek mind azzal, hogy majd holnap következik a dolog folytatása.

Most, ha éppen akarod tudni, özvegy Svecháné, gyáros özvegye Aradról, két személy, mint a fürdőlistában olvasható,

másnap már azt mondta a reggelinél, hogy Riha főhadnagy kimászott éjjel Reguliné-től és ugyanakkor a gyógyszerész be akart mászni Regulinéhoz, találkoztak és párbaj lesz. Délelőtt az inhalációs teremben, mialatt gőzt szittunk be, Kárpáti Mórné nagykereskedő neje Budapestről azt mondta, hogy hallottuk-e, hogy Riha főhadnagy egy szál kardban volt kénytelen kimászni az éjjel Reguliné ablakán, mert a gyógyszerész, a kivel Regulinének viszonya van, megleste őt és két tanut vitt magával és a főhadnagy kirántotta azt az egy szál kardját és véres verekedés volt Reguliné ablaka alatt, majd az asszony megjelent pongyolában az ablakban és a főhadnagy pártjára állott, ezért lesz párbaj. Délben az ebédnél a vendéglőben Csári Kováts Leona, egy öreg lány, magánzónő Selmezbányáról, azt mesélte, hogy Regulinénél bál volt az éjjel, mert Reguliné beszszelt a vendéglőben és meghitta a szobájába a gyógyszerészt és a két fiút, és úgy dőzsöltek, miközben sors-huzás szerint ölelgették és csókdoták Re-

gulinét és hogy ezt meghallotta a társalkodónőtől a főhadnagy, azonnal a tett színhelyére sietett és ott botrányt rögtönzött, mert tulajdonképen ő a régi szeretője Regulinének, de Reguliné kikaczagott az ablakon, mire a főhadnagy öngyilkossággal fenyegetőzött, mire a hölgy megijedt, mire a két fiú megszökött az ajtón keresztül, de a gyógyszerész ott maradt és az egész éjjelt ott töltötte Reguliné nál, mialatt a főhadnagy kivont karddal várt az ablak alatt, hogy a ki kimászik, azt lekaszabolja. Ezt mondta Csári Kováts Leona és ez a verzió tartotta magát fél-négyig, a mikor is délutáni álmából fölkelte kisbicskei Kleinbrett Lipótné czipőgyárosné Letenye-Galgóczi ról, hat személy, és azt mondta, hogy éjjel nagy verseny volt, mert Reguliné azt mondta, hogy azjöhet be hozzá az ablakon, a ki bir és négyen pályáztak, a két kamasz, a gyógyszerész és a főhadnagy és Reguliné hármat olvasott: egy, kettő, három és akkor egyszerre mind a négyen megostromolták az ablakot, lökdösték, verték egymást és

végre is főhadnagy Riha győzött, mert ledobálta az ablak párkányáról mind a hármat és akkor megjelent nem is pongyolában, nem is annál kevesebben, de minden ruházat nélkül Reguliné az ablakban és kihirdette az eredményt, hogy a főhadnagy győzött és a többiek hazamehetnek, haza is mentek és aztán a főhadnagy ott maradt és elsötétedett az ablak.

Hat óra után tíz perczczel a tennispályán megjelent Mászolyné úrnő, ez az a vén volt ballerina, a kit talán leánykori nevééről, a melyet tavalyig viselt, ismerni fogsz, szóval Mászoly Edéné, született Kuci Ribiszke, negyvenezer ránczczal az arczán, a melyek mindenikében vastagon feküdt a puder és elmondta, hogy Regulínének el kell hagyni a fürdőhelyet, mert levelet kapott az igazgatóságtól, mely levélben az volt, hogy erkölcstelen viselkedésével elrontotta a fürdőhely jó hírnevét és ezt nem tűrik tovább, a mennyiben kiderült, hogy főhadnagy Riha vezetésével az éjszaka nála pezsgőzött az egész tiszti-

kar és ő az asztal tetején tánczolta Chopin gyászindulóját egy szál valamiben, a mit a fürdőigazgatóság nem akar megnevezni, a mi ellen a gyógyszerész, mint hivatalos fürdőszemély, az ablakon át tiltakozván, a főhadnagy kardjával vaktában kivagdosott az ablakon és őt megsebesítette, úgy, hogy ájultan feküdt ott egy ideig, a mig meg nem jelent a két fiatal ember, a kik rendes esti sétájukat végezték ott és azok szedték össze szegény gyógyszerészt, de még ezután is folyt a dárídó egészen reggelig, amikor is Reguliné felnyitatta az uszodát és miután egész éjszaka a pezsgőzés tolyama alatt nem volt rajta semmi ruha, most fölvette legszebb kalapját és toalettjét és az egész tisztikarral együtt ruhástól megfürödtek a vízben miközben Reguliné a tiszték nyakára ült és azok úgy dobálták őt be sorban a vízbe.

Este nyolczkor, vacsora előtt, a vendéglő körül szokásos üldögélés idején megjelent Teplicyné, raktárnok neje Miskolczról, egy személy és azt mondta, hogy intézkedtek

Reguliné letartóztatása érdekében, mert az a hejehuja, a mi nála az éjjel folyt, már beleütközik a büntető törvénykönyvbe és hogy holnap szállítják el, valószínűleg tolonczkocsin, Becskerekre. Félkilenczkor aztán megjelent a vendéglőben társalkodónőjével maga szegény Reguliné, a ki minderről semmit sem tudott és még azt sem vette észre, hogy belépésekor elhallgatott az egész közönség. Kis vártatva megjelent Riha főhadnagy is, odament Regulinéhez, bemutatkozott és bocsánatot kért tőle a lármaért, a mit az éjjel az ablaka alatt okozott, de nem türhette, mint katonára, azt az aljas lovagiatlanságot, a mit a fülemülék elkövettek. Erre Reguliné megköszönte neki a dolgot és azt mondta, hogy legyen szerencsém asztalomnál, mire főhadnagy Riha leült az asztalhoz, mire Csári Kováts Leona hangosan azt mondta: pfuj, erre Mászoly Edéné, született Kuci Ribiszke azt mondta: gyerünk, mire több család fölkel és eltávozott a vendéglőből, a mire viszont a vendéglős odament Reguliné asztalához és azt mondta: sertés-

karajt tetszett rendelni, nincs, borjufrikandó az sincs, vagdalt bélszin, az sincs, semmi sincs. Talán csináltatni valamit — mondta a főhadnagy, mire a vendéglős azt mondta: az sincs. Erre a főhadnagy szólni akart, de Reguliné megkérte, hogy hallgasson, majd elmentek a vendéglőből, szegény ártatlan főhadnagy velük, és másnap reggel elutaztak, de csak Reguliné és a társalgónő, mert a főhadnagy ott maradt, erre azt mondta mindenki: milyen ravasz, nem ment együtt a szeretőjével, hogy a gyanút kikerülje, most a főhadnagy még itt marad egy pár napig, aztán utána utazik. Pfuj, mondta erre ismét Csári Kováts Leona, aljasság, mondta Mászoly Edéné született Kuci Ribiszke, — ez a Mászoly Ede volt az az Edus nevű főpinczér Pesten az Orvadásznál, ha épen tudni akarod, — de nagy általánosságban a nép meg volt elégedve azzal, hogy Reguliné eltávozott, a párbajból sem lett semmi, mert a gyógyszerész lojálisan, férfiasan, bátran bocsánatot kért a főhadnagytól, ugyanezt tette a másik két fülemüle is és most minden

rendben van és most minden csöndes ezen a kis fürdőn, ha épen tudni akarod.

Ez volt az ujság, édes fiam és ebből is tanulhatsz, ha egyebet nem, azt, hogy ha földszinten lakol, csukd be éjszakára az ablakodat.

Csókol barátnőd

Ergsi.

KÉT KIS FIÚ BESZÉLGET

(Az egyik öt éves, a másik hat. Lenn állnak, a lépcsőházban, a lépcső alatt, a hol a gázóra van. Délután négy óra, de sötét az idő, tulajdonképen már meg is lehetne gyujtani a lámpákat.

Csöndesen beszélnek a homályban.)

AZ EGYIK. Most már van hat krajczárom, de vasárnapig lesz nyolcz krajczárom és majd szerdáig lesz tizenkét krajczárom. Akkor péntekig lesz husz krajczárom, mert elgyön a nagyanyám is és akkor elmegyek és megveszem a huzós repülőgépet.

A MÁSIK. A huzósat?

AZ EGYIK. Igen, mert a tolós az negyven krajczár, azt csak lányok kapják. De a fiurepülőgép az huzással megy, gummival, az csak husz.

A MÁSIK. Az apádtól mér nem kérsz?

AZ EGYIK. Mert öngyilkos lett.

A MÁSIK. Mi lett?

AZ EGYIK. Öngyilkos lett, de azért ügyvéd. *(A másik nagyot nes.)*

A MÁSIK. Hogy lett öngyilkos?

AZ EGYIK. Hát öngyilkos lett, csak úgy. Talán nem szabad neki?

A MÁSIK. Mikor lett? Hiszen délben még az utczán sétált.

AZ EGYIK. Igen, előbb sétált, aztán ebédeltünk, aztán lefeküdt a diványra és aztán öngyilkos lett. Nem kérhettem tőle, de mondom, hogy elgyön a nagymamám, az mindig ad legalább ötöt, azzal meglesz a husz és megveszem a gépet.

A MÁSIK. De hát ha az apád . . .

AZ EGYIK. Mit akarsz mindig az apámmal? Mondtam, hogy mi van, hát ne maczerálj.

A MÁSIK. Meghalt?

AZ EGYIK. Persze, hogy meghalt. Minek nézel úgy? Minek csufolsz? A te apád házmester és én téged sohase csufoltalak, pedig lehetett volna, mert az én apám ügyvéd. Hiába nézel, a mért meghalt, azért ügyvéd marad és azért nagyságos úr.

A MÁSIK. Mért nem mondod el? *(Most nagyon egymásra néznek. Ennek a másiknak fénylik a szeme, izgatottan, kipirulva néz a barátjára. Egyre várja, hogy megszólaljon és elmondja.)*

AZ EGYIK. Olyan furcsán nézel a szemmeddel.

A MÁSIK. Mért nem mondd el?

AZ EGYIK. Mondjam el?

A MÁSIK. Mondd el.

AZ EGYIK. Én azt hiszem, azért ezt szabad elmondani.

A MÁSIK. Hát persze, hogy szabad. Ha akarod, becsületszavamat adom rá, hogy örök titok és azonfelül nem szólok senkinek és nem is mondom el.

AZ EGYIK. Hát ebédeltünk és egészen jól ebédeltünk, mert zöldborsó leves volt és azt mondja a mamám: te, Zsiga, mért vagy olyan csöndes. Az a te Zsiga, az az én apám, de csak az anyám mondja: te Zsiga, a kliensek mondják: ügyvéd úr és a te apád mondja: nagyságos úr az első emeletről.

A MÁSIK. Nem is mindig mondja: nagyságos úr, mert azt is mondja: kérem. Mit csufolsz avval, hogy az apám azt mondja: nagyságos úr.

AZ EGYIK. Nem is csufollak, csak félek, hogy most azt fogod mondani, hogy mert

az apám meghalt, most már mink is szegények vagyunk, mint tik. Azért mink nagyságos vagyunk.

A MÁSIK. Nem is igaz.

AZ EGYIK. De igaz.

A MÁSIK. Nem.

AZ EGYIK. De. (*Szünet.*)

A MÁSIK. Hát aztán hogy volt?

AZ EGYIK. Hát aztán úgy volt, hogy az anyám megint kérdezte: te, Zsiga, fáj a fejed? Meg azt kérdezte: te Zsiga, minek nézed folyton a gyereket? Már mint a gyereket, ez én vagyok, mert nálunk nincs több gyerek. Azért is, látod, nem leszünk szegények, mert mi gazdagok vagyunk, mert nálunk csak egy gyerek van. Ha szegények volnánk, akkor nálunk hat gyerekek volna.

A MÁSIK. Nálunk csak négy van.

AZ EGYIK. Hát nem is vagytok nagyon szegények, csak szegények. Mert ti csak negyedpénzt kaptok, meg szemétpénzt kaptok, de mink ügyvédpénzt kapunk a bíróságtól.

A MÁSIK. Hát aztán hogy volt?

Az EGYIK. Hát mert folyton engem nézett az apám. De nem felelt az anyámnak és az anyám megint mondta: mi az, meg-némultál, Zsiga felelj már. Az apám azt mondta: hagyj békén, fiam, de nem nekem mondta fiam, pedig én vagyok a fia, mert a mamámnak mondta fiam, ezt szokja mondani neki: fiam, finomaknál ez így van. Tik nem vagytok finomak.

A MÁSIK. Hát mik vagyunk?

Az EGYIK. Ti ordenárek vagytok, mert tik iparosok vagytok.

A MÁSIK. Nem is vagyunk iparosok, mert nincs is iparunk.

Az EGYIK. Dehogyan nincs, mert van. Söprű és hóvakaró is van nektek, az mind ipar.

A MÁSIK. Nem igaz, mert a kalapács, az ipar, meg ha valaki szabó, az ipar, meg a fűrész is ipar, de a házmester, az nem ipar.

Az EGYIK. Hát mi?

A MÁSIK. Felügyelés.

Az EGYIK. Felügyelés is ipar, ha van hozzá söprű, meg hóvakaró. A mint valami.

ilyen van, akkor mingyár ipar az egész. Házmaster, az csak iparos, például czvikkert se szabad neki viselni.

A MÁSIK. Ha izralita volna, szabadna neki czvikkert is viselni. De katolikus, hát csak rosszul lát. Inkább meggyujtja a lámpát, ha olvas.

AZ EGYIK. Hát aztán, mikor fölkelünk az ebédől, én körülmentem kezet csókolni és mondani: köszönöm az ebédet és akkor az apám megfogott és magához huzott és a mejjihez nyomott és megcsókolt és nem akart elereszteni és mondja neki a mamám: kelksósz, kelksósz, ez francziául van, hogy én meg ne értsem. És mondja neki az apám: non, non, non, ez is francziául van, hogy én meg ne értsem, azt teszi magyarul, hogy: nem, nem, nem.

A MÁSIK. És aztán mingyár öngyilkos lett?

AZ EGYIK. Nem. Akkor azt mondta a mamámnak, hogy le akar egy kicsit feküdni a diványra aludni és mondja a mamám a szobalánynak, Mari, tegyen egy párnát a

kanapéra az urnak és melléje egy széket a hamutartóval, mert behamuzza a szőnyeget, a multkor is kiégetted, fiam.

A MÁSIK. Szivart szil?

AZ EGYIK. Nem. Czigarettát.

A MÁSIK. Lopsz tőle?

AZ EGYIK. Nem lopok tőle.

A MÁSIK. Én lopok az apámtól. De csak dohányt lopok tőle, mert pipázik és nem szilom el, csak gyűjtöm, már nagyon szép gyűjteményem van.

AZ EGYIK. Mér nem mondtad előbb, hoztam volna neked, most már nem lehet, mer meghalt.

A MÁSIK. Hogy halt meg?

AZ EGYIK. Csak lefeküdt a diványra és a mamám kiment a szalonba és ujságot olvasott és akkor egyszerre az apám hil engemet, hogy gyöjjek be, mondja : gyere csak be, fiacskám, és én bemegyek, hát mosolyog.

A MÁSIK. Mosolyog?

AZ EGYIK. Mosolyog a szájával és az arczával, de sir a szemével, mer gyönnek a könyek a szeméből, csak ugy folynak, és

ugy nedvesen mosolyog és nevet és azt mondja, gyere ide egészen közel, fiacskám.

A MÁSIK. Odamentél?

AZ EGYIK. Hát parancsolta, hát odamentem és akkor megint kinyújtotta a karját utánam és odahuzott és úgy nyom a mejjihez, de úgy nyom a mejjihez, jaj, mondom, ne szoríts úgy, apa, minek nyomsz, hát a zsebibe nyul és kihuzza a revolvert és eltol magától és én épen akarom mondani: add ide kicsit, hagy nézem meg a szerkezetét.

A MÁSIK. Milyen revolver? Világos vagy sötét? Mert a katonáknak világos van, az egészen fényes, de a civileknek sötét, az egészen fekete.

AZ EGYIK. Czivil.

A MÁSIK. Most hol van?

AZ EGYIK. A kezibe tartja, nem szabad kivenni belőle.

A MÁSIK. És hogyan lőtt?

AZ EGYIK. Mikor akarom mondani, hogy adja egy kicsit ide, hát kigombolja a mellényit meg az ingit és a szivire teszi a revolvert és még mindig nevet és moso-

lyog, de egészen nedvesen, még ilyet nem láttam, csak úgy csurogtak a szeméből a könnyek, de azért nem sirt, mert csak nem is szipogott, csak a száját huzta félre egy kicsit és akkor belőtt a szivibe, azt hittem, sokkal nagyobb fog szólni, de nem szólt nagyot, csak egy kicsit, így, hogy : Bbu !

A MÁSIK. Csak egyszer lőtt?

AZ EGYIK. Én vártam, hogy még lő, de nem lőtt. Pedig hat golyó van benne, mert azért revolver a neve.

A MÁSIK. Mért nem lőtt többet?

AZ EGYIK. Mert meghalt, eltalálta a szívet. De olyan közélről nem nehéz, cél táblába sokkal nehezebb, az messze van az embertől. Te már voltál lövöldében?

A MÁSIK. Egyszer a Városmajorban, de ott csak ronda kis lövöldék vannak, a ligetben van az igazi jó. Ott három lövés egy hatos, a majorban öt.

AZ EGYIK. Doboló ember van a majorban?

A MÁSIK. Van. Ha eltalálják, veri a dobot.

AZ EGYIK. A ligetben van gombóczevő, de azt a legnehezebb eltalálni. Én egyszer néztem egy katonát, pedig tüzér volt, va-

sárnap délután, az lőtt arra a gombócz-evőre. Az lassan eszi a gombóczot és előbb kell eltalálni, mielőtt bekapja. És az a tüzer lőtt vagy százszor és egyszer se találta el és nagyon nevettek a többi katonák, pedig azok bakák voltak. Hát aztán elfogyott a pénze és elment a lövöldéből találás nélkül. Tüzér volt. (*Nagy, hosszú hallgatás.*)

A MÁSIK. Te mi leszel?

AZ EGYIK. Tüzér. (*Köszönés nélkül, szép lassan kisétál az udvarba és felmászik a poroló-állványra. Ott ül és onnan néz fel az ajtójukra, az első emeletre. Hallgat és a körmét rágja.*)

KAMASZHISTÓRIA

(Éjfél körül. Egy nyaralótelepen. Egy kis földszintes villának az egyik ablakán koczogtat egy fiú. Nincs válasz. Megint koczogtat.)

EGY HANG. Ki az?

A FIÚ. Gyula.

A HANG. Milyen Gyula?

A FIÚ. Rotkó Gyula. Nyisd ki az ablakot. *(Az ablak kinyílik és megjelenik hálóingben egy másik fiú. Még egyik sincs tizenhat éves.)*

A HÁLÓINGES. Jézus Mária, mit csinálsz te itt?

GYULA. Kidobtak hazulról.

A MÁSIK. Micsoda?

GYULA. Ha nem engedsz be itt most mindjárt az ablakon, agyonlövöm magamat. *(A másik félrehúzódik, Gyula bemászik az ablakon.)*

A MÁSIK. Csak gyufát ne gyűjts, mert az apám agyonver, ha megtudja, hogy bemásztál. *(Elhelyezkednek a sötétben.)*

GYULA. Ne félj, reggel odább állok.

A MÁSIK. Miért dobtak ki? Ki dobott ki?

GYULA. Az apám.

A MÁSIK. Miért?

GYULA. Asszony van a dologban. (*A másik nagyot néz. Közelebb huzódik.*)

GYULA. Elmondom, ne félj. Tudod, kicsoda Barna Hedvig?

A MÁSIK. Tudom. A Streitnernak a felesége, Streitnerné Barna Hedvig.

GYULA. Igen. Tudod, hogy szerelmes vagyok belé.

A MÁSIK. Nem tudom.

GYULA. Hát most tudod.

A MÁSIK. Tudom.

GYULA. Hát ez járt hozzánk lánykorában, mert a nővéremnek barátnéja volt, mielőtt férjhezment. Sokkal idősebb mint én, hát gyerekeknek tartott, henczegett mindég, rám se nézett soha. Akkor én még tizenhárom éves voltam. Aztán férjhezment doktor Streitnerhez, ennek most két éve. Az ura sokkal öregebb, mint ő és utálja az urát.

A MÁSIK. Megcsalja?

GYULA. Biztosan.

A MÁSIK. Honnan tudod?

GYULA. Azt nem kell valahonnan tudni. Az ilyet látja az ember.

A MÁSIK. Én sohse látom.

GYULA. Én mindig látom. Hát, hogy tovább mondjam, ez a Hedvig még most is jár hozzánk. És én beleszerettem. Még mint lány, tudod, nem érdekelt nagyon, tudod. De mint asszony, tudod, már nagyon kezdett érdekelni és én beleszerettem, tudod. Hát kérlek, mi lehet ebből? Ebből semmi nem lehet. Hány vagyok én? Én tizenhat se vagyok, mit kezdjen ő velem. Ez egy borzasztó dolog, Alfréd, ezt te nem érzed. Ez valami nagyon borzasztó, az ember nem alszik, nem eszik, nem tud készülni a pótvizsgára, nem érdekel semmi, csak Hedvig. Fölkelek reggel, Hedvig. Lefekszem este, Hedvig. Tele van vele a fülem, a szemem, az orrom, az egész életem. Beteg vagyok bele. *(Szünet.)*

A MÁSIK. Na?

GYULA. Hát jön tegnapelőtt megint és észre se vesz. Soha se vesz észre. Nem állhatok elébe és nem mondhatom neki, hogy : asszonyom, én önt szeretem. Képes és kinevet. Talán pofon is üt. Ezt hidd el nekem, ez egy tragédia. Ilyenkor agyon kell magát lőnie az embernek. Hát jön

tegnapelőtt és én látom, hogy valami baja van. Mindjárt, a mint jött, félrehúzta a nővéremet és elkezdett vele sugdolózni. Aztán bejött a szobába az anyám, akkor kimentek a kertbe. Aztán este hazajött az apám, akkor megint bementek a szobába. Késő estig nálunk volt, aztán azt mondta neki a mamám, hogy most már ne menjen vissza Pestre, hanem telefonáljon be az urának, hogy itt alszik künn, nálunk. Telefonáltak és az ura megengedte neki és ágyat vetettek neki a nővérem szobájában.

A MÁSIK. Na? Na?

GYULA. A nővérem szobája az enyém mellett van.

A MÁSIK. Na?

GYULA. Hát a mikor ők bementek lefeküdni, én is bementem az én szobámba. Egy ajtó választja el a két szobát. Akkor én szépen a fülemmel az ajtónak támaszkodtam és elkezdtem hallgatózni, hogy mit beszélnek. *(Szünetet tart, hogy érdekesebb legyen.)*

A MÁSIK. Na?

GYULA. Hát hallom, a mint a Hedvig

elmeséli, hogy pénzre van szüksége. Hatszáz koronát sikkasztott az urától és nem képes sehol megszerezni most ezt a hatszáz koronát. Egész délután azt beszéltek, hogy hogyan lehetne a Hedvignek hatszáz koronát szerezni. Még akkor, éjszaka is erről beszéltek. Hedvig keservesen sírt, de tudod, olyan keservesen, hogy énnekem majd megrepedt a szívem a másik szobában. Elmondta, hogy már délután, már mint előző délután, úgy el volt keseredve, hogy felakasztotta magát otthon, de leszakadt. Egy kicsit kövér most, mióta férjhez ment. Tudod, úgy megtelt egy kicsit. És nagyszerű szaga van. Valami olyan erős parfümöt használ, ettől az embernek a fejébe megy a vér. És mondom, tudod, sokkal kövérebb most, mert a karja például egészen kerek, nem lapos, mint lánykorában és a nyaka is egészen más. Borzasztóan szeretem, tudod, a könnyek gyönnek a szemembe, ha így rá gondolok, ha úgy elképzelem félig felöltözve... hidd el, tudod, ez borzasztó, Alfréd. Alfrédkám. Egyetlen barátom.

A MÁSIK. Ne bögj.

GYULA. Ki bög?

A MÁSIK. Mondd tovább.

GYULA. Hát hogy nem lehet sehonnan se szerezni hatszáz koronát. A nővéremnek nincs hat krajczárja se. Bankban nem adnak Hedvignek. A szüleitől nem mer kérni. Akármit tanácsolt neki a nővérem, mindenre azt mondta: nem, az lehetetlen. És holnap reggel okvetlenül kell a pénz. Vissza kell adnia a férjének.

A MÁSIK. Hát egyszerűen ne adja vissza. Mondja meg neki, hogy elsikkasztotta. Nagyszerű. Ha nem tetszik a férjének, jelentse föl. Zárassa be.

GYULA. Te csak még mindig a régi buta vagy.

A MÁSIK. Miért?

GYULA. Hát lehet azt, a mit te mondasz? Nem fiam. Azt mondta a Hedvig a nővéremnek: ha épen akarod tudni, hát inkább megszököm tőle, mint hogy odaálljak és megmondjam neki, hogy elsikkasztottam a pénzt. Mert azt ne felejtse el, hogy úgy utálja azt az embert, mint a bűnét. Hát a

ki ismeri a Streitnert, az nem is csudálja ezt.

A MÁSIK. De mit csinált a pénzzel? Hova sikkasztotta?

GYULA. Azt nem mondhatom meg.

A MÁSIK. Micsoda? Nem mondhatod meg?

GYULA. Nem.

A MÁSIK. Hát tudod, mit csinált vele?

GYULA. Tudom. Megmondta a nővéremnek. Annyit megmondhatok néked, hogy odaadta valakinek. De többet ne kívánj tőlem, mert ha tüzes vassal húzod ki a nyelvemet, akkor se mondok többet.

A MÁSIK. Óriási.

GYULA. Hát most, kérlek, tudod, ezt én mind hallom az ajtón keresztül. És ott állok, szerelemben, kérlek. Reszkettem, tudod, csupa fájdalomtól és szerelemtől. És benn feküdt az édes, a drága, egyetlenem, drágám, kis babám, gyönyöröm, mindenem . . .

A MÁSIK. Csak semmi bőgés.

GYULA. Ki bőg?

A MÁSIK. Na?

GYULA. Benn feküdt a nővérem mellett

és sírt. Na, mondom, tudod, itt nincs habozás. Szó nélkül bementem az apám szobájába, elvettem a kulcsot, kinyitottam az íróasztalfiókot, kivettem belőle hatszáz koronát és visszamentem csöndesen az én szobámba. Le se vetkőztem, hogy el ne aludjam. Reggel hatkor kellett Hedvignek fölkelnie, hogy az első vonattal bemehessen a városba. Fél hétkor kijött reggelizni a kertbe. Én ott vártam és odamentem hozzá. Azt mondom neki: Hedvig. Azt mondja: Na, mi az, Gyula. Mondom én: Hedvig, ne szónokoljunk sokat, itt a hatszáz korona, de most aztán egy szó se legyen köztünk róla.

A MÁSIK. Mit mondott?

GYULA. Rám nézett.

A MÁSIK. Hogy nézett rád?

GYULA. Én nem tudom. Azt hiszem, szerelmesen. Vagy talán csak én voltam nagyon szerelmes. Aztán azt kérdezte: Gyula, hol vette ezt a pénzt? Azt mondtam: ne kérdezze. Fogadja el tőlem. Ez az én megtakarított pénzem. Majd visszafizeti. Akkor sírt. És megölelt. Tudod, reg-

gel, a hogy frissen fölkel, olyan jó szaga volt, hogy . . . Megölelt. És megcsókolt a homlokomon. És azt kérdezte : Gyula, mivel háláljam ezt meg neked ? Tegezett. Mondom : csókolj meg a szájamon. Rám nézett, de egészen furcsán, tudod, alapjában véve ez egy haszontalan nő, és megcsókolt a szájamon. (*Szünet.*)

A MÁSIK. Na ? Na ? Na ?

GYULA. Azt hittem, elájulok. Aztán elment. Szolgája. Volt szerencsém. Slussz.

A MÁSIK. Slussz ?

GYULA. Délután az apám észrevette, hogy hiányzik a pénz. Nagy lárma volt és én bementem és megmondtam neki, hogy én loptam el a pénzt. Délután négytől este tízig faggattak, hogy mit csináltam a pénzzel, de nem mondtam meg. Este tízkor az apám kidobott. Tízről tizenkettőig járkáltam az országúton, agyon akartam magamat löni, de nem volt revolverem. Folyó pedig nincs itt. Felakasztás pedig undorító. Hát most itt vagyok.

A MÁSIK. És a nővéred ?

GYULA. Megcsókolt, mikor kidobtak.

Künn várt a kertben és titokban megcsókolt. Most biztosan fekszik otthon az ágyban és sír.

A MÁSIK. És te itt vagy.

GYULA. Itt vagyok. És ha a te apád megtudja, hogy bemásztam hozzád, agyonver téged.

A MÁSIK. Hát legfőlebb agyonver.

GYULA. Az is igaz. *(Csönd.)*

A MÁSIK. És most mi lesz veled?

GYULA. Semmi. Soffőr leszek.

A MÁSIK. Ne böggj.

GYULA. Ki bögg? *(Ülnek némán sokáig. Aztán Gyulának leragad a szeme. Elalszik az ágy szélén. A másik óvatosan mászik be az ágyába, hogy föl ne ébressze, és elhuzódik tőle, az ágy sarkából nézi tisztelettel, áhitattal, irigvséggel. Gyulának álmában csöndesen szívárognak a könnyek a szeméből. Nagy nyári, éjszakai csend borul rájuk, a hogy lenni szokott, tücsökkel távolban, egy-egy kis szélzúgással a fák között. Gyula mélyen alszik, a másik tágra nyílt szemmel virraszt mellette. Majd csak lesz valahogy.)*

F. RÓBERT

ESTE TÁRSASÁGBAN voltam, a hol iskolai emlékeikről beszéltek az urak. Mindenki elmondott valamit, és én folyton készültem arra, hogy én is elmondom a történetemet. De mindig, a mikor el akartam kezdeni, egy élelmesebb szavú ember elém vágott és elmondta a magáét. Öreg este lett és elálmosodtam. Hazamentem a nélkül, hogy a történetet elmondtam volna. Mikor otthon a lefekvéshez készültem, észrevettem, hogy a történet nagyon erősen él bennem. Nem tudtam elaludni. Hát leültem az asztalhoz, és a följegyzéseim közé leírtam az esetet, úgy a hogy megtörtént, még a neveket sem változtatva meg. Itt e csöndes papíron, a melyet öreg vonásaimmal türelmesen szántok estéről-estére, nem vág elém senki. 1869-ben voltam gimnáziumi ötödosztályos tanuló. Akkor tizenötéves voltam, most az ötvennegyediket járom. Tornáztunk a gimnázium kertjében, emlékszem, ott kezdődött a dolog. Volt egy osztálytársunk, F. Róbert. Erős, vállas fiú volt, az arcza himlőhelyes. A haja vöröses-szőke, a szeme világoskék,

olyanféle nagyon élénk színű, mint a hamisított türkisz. A fiú nem volt okos, sőt mondhatnám, elég ostoba volt. Nagy kínnaal vergődött évről-évre a magasabb osztályokba, és igazán az utolsó fiú lett volna szemünkben, ha nem lett volna olyan erős. F. Róbert megfogta hátul a szekeret, a melybe egy ló volt fogva, és a szekér nem tudott elindulni. Ez a mutatványa szerezte meg neki időről-időre azt a valamit a mit szeretnék létjogosultságnak nevezni. Egyszer megpróbálta azt, hogy a kis szekeret, a mely a gimnáziumhoz tartozott, megállítsa, a mikor a ló már trappban volt. Ez nem sikerült neki. A szekér elrántotta és F. Róbert nekivörösödött arczczal bukácsolt a szekér után, nem eresztette el, végre is csetlett-botlott, elvágódott és véresre törte az orrát. A ló vissza se nézett. Csöndesen ügetett tovább. F. Róbert nagyon szégyelte a dolgot, és odajött hozzám, hogy megmagyarázza az esetet. Én kitűnő tanuló voltam, s daczára annak, hogy inkább vézna fiúnak voltam mondható, az arczom szigorúságával és a sok

dátummal, névvel, latin és görög sorral, a mi a fejemben el volt raktározva, bizonyos tekintélyre tettem szert az osztályban. Róbert tehát hozzám jött és az ő fogytékos svádájával azt az elemi igazságot akarta elmagyarázni, hogy sokkal nehezebb a szekeret megállítani, a mikor már svungban van, mint egyszerűen vissz tartani akkor, a mikor még csak indul. Erre azért volt szüksége F. Róbertnek, hogy el ne veszítse köztünk azt, a mit az előbb már majdnem létjogosultságnak neveztem. Én komolyan hallgattam, de nem nyilatkoztam arra nézve, hogy megbocsátok-e neki vagy nem. Ő beszélt, beszélt, s figyelte az arczomat. Mikor látta, hogy hideg maradok, elvesztette még azt a kis önbizalmát is, a mije volt, és végül a legnagyobb ostobasággal igazolta magát. Aztán félreült a kert sarkába és törülte az orrát, a mely még mindig vérzett.

Csöngettek és mi bementünk a terembe tanulni. Mikor vége volt az órának, F. Róbert megint hozzám jött, és próbálta magyarázni a dolgot olyan érvekkel, a

melyek az óra alatt jutottak eszébe. Az én rongyos kis gyerekhiúságomnak hizelgett az, hogy ez a nagy erős fiú annyira ragaszkodik ahhoz, hogy én igazoljam őt a kudarczával szemben. Akkor azt gondoltam, hogy ez az ész fölénye a nyers erő fölött, és ma sem gondolhatok mást. Tetszett nekem, hogy F. úgy vergődik mellettem, mint valami bajbajutott lény. És azontúl gőgös lettem hozzá, alig felelgettem neki, sőt a végén már egyenesen kimondtam neki, hogy felsült. Régi teoriám, hogy a gyerek a legrosszabb ember. Rossz voltam hozzá. A fiúk nevettek rajta és kinozták a szekér-ügygyel. És ő folyton hozzám menekült, mintha én volnék az, a ki az ész hatalmával elcsöndesíthetném ezt a közderültséget, mintha én volnék egyedüli tulajdonosa annak a varázsigének, a melynek hallatára a csufolódást felváltaná a régi tisztelet. De én hallgattam. Ez pozíciót teremtett számomra, s örömmel élveztem a helyzetemet.

Egy napon F. Róbert, a ki már egészen elkeseredett a csufolódás miatt, a mivel napról-napra jobban kinozta az osztály,

követelőleg lépett fel velem szemben. Félre hívott a kertbe és keserű szemrehányásokat tett, hogy én vagyok az egésznek az oka. Az egész alatt azt kellett érteni, hogy most már ő volt az osztály csufja, és valahányszor a szekér kidöcögött a gimnázium udvarából, a fiúk vagy azt kiabálták, hogy: Róbert, fogd meg Róbert; vagy azt, hogy: Róbert, röhög a ló! A szekér pedig mindennap jött, ment, könyveket vitt, fát szállított és ha Róbert meghallotta az ismerős nyikorgást, elsáppadt. Nagyon rossz élete volt szegény Róbertnek a szekér miatt. Mondom, követelőleg lépett fel. Beszélt, beszélt, és én úgy hallgattam, mint a hogy a tüzeskedő ügyvéd beszédét az ügyész. Mozdulatlan arcczal, azzal a «nekem ugyan beszélhetsz» arckifejezéssel, a melynél bosszantóbb nincs. Végre is elvesztette türelmét F. Róbert. Azt mondta, hogy igazságtalan vagyok. Hogy komisz vagyok.

— Róbert! — mondtam nyugodtan.

Rámnézett, a szája keserűen huzódott félre és meggyőződéssel szólt:

— Szemtelen kutya vagy.

Mondom nagyon rossz kis fiú voltam. E pillanatban felbugyborékolt bennem a düh. Ez a szamárnak meri nekem mondani, hogy szemtelen, kétségkívül az erejében bizakodva. Egy pillanatig se haboztam:

— Mit mondtál?

És pofonütöttem. Nem sértőleg, csattanósan, csipőleg, a hogy tőlem véznától várható lett volna, hanem őszintén, parasztosan, teli tenyérrel, tompán. Szívből. Aztán leszaladt a hátamon a hideg és vártam a halálomat.

F. Róbert ott állott és nézett rám. Nézett, nézett, és még mindig nem ütött vissza. Már a hideg, mely az imént leszaladt rajtam, eltűnt, talán a földben, mint a villamos áram és már tisztán gondolkoztam, és F. Róbert még mindig nem ütött vissza. Sőt szomorúan állt ott, annak az embernek arczkifejezésével, a ki a pofont zsebredugta. Nem nézett ki belőle az, hogy vissza fog ütni. A hogy most visszaemlékszem, még azt is vélem látni az arcán, hogy a kifejezése határozottan bocsánatkérő volt. Akkor hirtelen elkezdte

fojtogatni torkomat a sirás. Nem a pofont bántam meg. Azt éreztem, hogy egy igazságtalan dologban fölül maradtam. Hogy diadalmaskodtam az igaz ügyön, a jó, de ostoba fiún, és hogy a föllépésemmel eltitkoltam előtte, hogy joga van visszaütni. Akkor, abban a pillanatban én és a többi vézna láthatatlanul letepertük ezt a nagy fiút, a ki nem mert mozdulni, mert érezte a mi felsőbbségünket. Ott álltam, mint az élet hőse, a nagy, komisz, kegyetlen élet hőse, tizenötéves koromban, a mikor az ilyen diadal még úgy fáj, hogy valóságos szúrást okoz a mellben, a szív táján. Mondom, rossz kis fiú voltam, és most bűnhődtem rosszaságomért. F. Róbert szép csöndesen elment, a faképnél hagyott. Nem mertem többet a szemébe nézni. Kétszer-háromszor találkoztam még vele. Rám emelte fényes kék szemét, és én nem néztem rá vissza. Úgy tettem, mintha haragudnám rá. Két hét mulva kimaradt az iskolából. Sch. Jenő, a ki mellettem ült, azt mondta, hogy neki mindent megmondott. Valaki pofonütötte, de ő karak-

teres fiú és nem tett jelentést. Mivel azonban nem tud olyan osztályba járni, a hol valaki van, a ki pofonütötte, kimarad és beiratkozik az ipariskolába, mert látja, hogy nem neki való a gimnázium. Soha többé nem láttam. De F. Róbert csinált belőlem igazságos, szerény, alázatos, megbocsátó embert, a kinek nem kellene az élet olcsó diadalai. Öreg ember vagyok, de az életben soha senki nem mondta rám, hogy lelketlen, hatalomvágyó, boszúálló, kegyetlen, vagy a mások érzékenységét megbecsülni nem tudó férfi vagyok. Egyetlen egy ember van a világon, a ki akkor látott, mikor komisz voltam. Ez F. Róbert. Ő talán így is gondol rám. És talán e pillanatban ő is íróasztalánál ül valami csendes kis vidéki városban és írja az emlékezéseit, épp úgy, mint én, és azt írja, hogy egy lelketlen fiú már az iskolában megtanította arra, hogy mi az élet. És hiába minden. Gyalázatos szerkezet a mi szivünk, mert ha megint találkoznom F. Róberttel, megint elkerülném a tekintetét.

LEVELEK A BÖLCSÉSZRŐL

I.

Edesem,

ma csak röviden írok neked, mert nincs időm és ő ma megint itt volt és latinra tanította az öcsémet és oly szépen mondja a latin szavakat, mintha rosszul beszélne francziául és én átmentem a szobán és ő azt mondta jónapot és én feleltem jónapot és kiszaladtam és a másik szobában Grieket játszottam és hallottam, a mint egyszerre csak elkezdett csöndesebben latinozni és akkor én is csöndesebben játszottam Grieket és ő még csöndesebben mondta a latint és akkor én egészen csöndesen játszottam Grieket és ő már akkor olyan halkán latinozott az öcsémmel, hogy én nem is hallottam semmit és ez volt az egész és én most nem tudom, szerelmes vagyok-e belé, azt hiszem nem, nem, nem vagyok szerelmes, ámbár ezen érzelem nem csalóka remény és én tulajdonképpen biztosan nagyon szerelmes vagyok ámbár ő egy egyszerű házitanító és én egy magasrangú ügyvéd lánya vagyok,

egy mélység választ el bennünket egymástól, és ő nem meri pillantását hozzám fel-
emelni csókol Elza.

II.

Édesem,
legutóbb csak röviden írhattam neked,
most hosszabban írhatok azt hiszem még-
is szerelem zárom soraimat mert nincs
időm csókol Elza.

III.

Édesem,
most már egészen biztos, hogy szerelem,
mert ha nem az, igazán nem tudom, hogy
micsoda, mert ma is átmentem a szobán
mikor házitanította az öcsémet és azt
mondta : érdekli önt a latin? nem, mon-
tam én, mert a latin egy holt nyelv, de
azért, mondta ő, lehet szeretni ezen nyel-
vet, mondom én : tudja isten, mondja ő :
de gustibus non est disputandum, egészen
szépen beszélte ezt latinul, mondom én :

ez is latin? mondja ő: attól függ, ki mondja, mondom én: hogy érti ezt, mondja ő: szép piros ajkairól ez is latin, mondom, én: hogy gyön maga ahhoz nekem ilyet mondani, mondja ő: ezer bocsánat, mondom én: ez egy szemtelenség és ha még egy kis latint akar tőlem, hát impertinencia és kimentem és szívdobogást kaptam és úgy dobogott a szívem, hogy azt hittem, valaki kopogtat az ajtón és azt mondtam: szabad, pedig csak a szívem dobogott és ő mégis csak egy egyszerű bölcsész és én egy magasrangú ügyvéd lány vagyok csókol Elza.

IV.

Édesem,
mikor ma kimegyek a konyhába már fél hat volt és vége volt a latin órának és ilyenkor a házitanító mindig veszi az előszobában a kabátját én ezt mindig a konyhából nézem az üvegajtón át hát ma is kimegy az előszobába és veszi a kopott téli kabátját a fogasról és akkor a Mari,

a mi szobalányunk szintén az előszobába ment és segítette neki a kabátját és én az üvegajtón néztem ezt, bár ne néztem volna egy üvegajtón, hanem bár néztem volna egy faajtón, mert akkor nem láttam volna, hogy egyszerre csak mirnix dirnix azt mondja a házitanító a Marinak: magának szép piros ajka van cziczám és megcsókolta őt és a Mari mondta: maradhasson a fiatal úr és ő mondta: szép vagy czicza van már szeretőd? és az undok mondta: nincs és a bölcsész mondta: adj egy csókot egy utolsót és a gyalázatos adott neki egy csókot és így ajkztak és szájaztak és én azt mondtam magamban az életnek nincs többé értéke a számomra nézve és vége csókol Elza.

V.

Édesem,
ma olyan hidegen mentem át a szobán, mikor latint tanított, hogy megijedt, rám nézett és szépen köszönt és én nem köszöntem vissza és miért nem köszöntem vissza? csókol Elza.

VI.

Édesem,

ma találkoztunk az előszobában mikor délután jött órát adni és nehogy azt hidd, hogy vártam rá ottan, mert megvetem, mint egy kutyát, de az előszobában sötétebb van, mint a szobában és ez az én hangulatomnak jobban megfelelt tehát ott ültem kettőtől fél ötig, akkor jött és köszönt és én nem köszöntem vissza és egész hidegen mondtam neki: jónapot kedves tanár úr hozta isten ugy hogy rögtön észrevette hangom hidegségét és kérdezte: talán haragszik rám, talán vétettem valamit, ó nem mondom én, de mert ön olyan hideg hozzám, mondja ő, mondom én: gondolja? mondja ő: talán a piros ajkak miatt még mindig, mondom én: nem tudom és tényleg nem is tudtam, hogy az én piros ajkaimról volt-e szó, vagy a Mari piros ajkairól és egyszerre felkiált ő: majd megmutatom én magának, hogy kell nőkel bánni és nekem ugrott és megölelt és megcsókolt a szájamon és mondom én:

de tanár úr, de tanár úr, de tanár úr, de tanár úr, de tanár úr, hiába, ő tovább csókolt minden de tanár úr után, mondom én: mit gondolsz, hogy győz magam ehhez és menj, csókolja a szobalányt maga paraszt és takarodjék mert kidobatom és bögtém mert lelkem mélyén azonban szeretem őt és ő bement és az öcsémmel olyan hangosan tanulta a latint, hogy már majdnem ordítás volt és én a másik szobából mindent hallottam és Grieg-et játszottam nagyon erősen, hogy ne halljam a latint, de hiába, mert ők még hangosabban latinoztak és én még erősebben játszottam Grieg-et és ők még jobban ordítottak és én még erősebben ugráltam rá a kezemmel a zongorára mire a mama bejött és mondta: megörültél gyermekekem, mert ha nem örültél meg, hanem csak egy pofont akarsz, azt kaphatsz és akkor a keserűség feljött bennem a torkomra és sírni kezdtem és erre a másik szobába csend lett és abbamaradt a latinozás és én éreztem hogy most hallgat és részvétet érez irántam és csokol Elza.

VII.

Édesem,

én belátom, hogy nekik igazuk van a szobalánynyal kettőjüknek ők a nép egyszerű gyermekei, a kiknek joguk van egymást szeretni és ő ugysis hiába néz fel hozzám magasrangú házilányhoz a völgyből mert ő egy egyszerű bölcsész a ki pénzért latint bifláztat és magoltat az öcsémmel és elhatároztam, hogy véget vetek ennek a kinlódásnak mert szeretni nem szeretem már, csak inkább tisztelem őt és sirok egész éjjel és nem tudok a szobalány szemébe nézni, a mi még nem volna baj, de a piros ajkába se tudok nézni, a mi már baj, mert attól megreped a szívem, pedig hiába, mert én magasrangú vagyok és ő alacsonyrangú és itt csak az erőszak segít mondok magamba, nemesnek nem nagyon nemes a dolog, de meg kellett tennem, elmeséltem az anyámnak, hogy mikor a kabát segítve lett, megcsókolta a cselédet és az anyám behivatta a cselédet és kirugta, nem lábbal, csak erkölcsileg,

a Mari el is ment és az apám behivatta a házitanítót és szintén kirugta, szintén nem lábbal, szintén csak erkölcsileg és most egy másik Mari van, Teréznek hívják és roppant csunya és egy másik bölcsészünk van, nem is bölcsész, hanem jogász és még rondább, mint a Teréz és nekem nagyon fáj a dolog és, mert mikor a bölcsész elment, olyan szemekkel nézett rám mint egy haldokló kutya a haldokló gazdájára és oly szomorúan köszönt mint egy haldokló kutya a gazdája sirján és én alig tudtam magamat visszatartani, de nem sírtam, csak később a szobában így végződött a tragédia és még mindig ajkainon ég csókja és ha van Gondviselés, sohasem fognak mint egyszerű bölcsész és egyszerű cseléd egy háznál találkozni, mert én örökre elválasztottam őket ha az enyém nem lehet, másé se legyen nem mintha Marira féltékeny volnék, a világért sem, hanem mert érzem, hogy mint magasrangú soha nem lehettem volna az övé és úgy kell neki, még ha megreped is a szívem és ha utána halok, ha ő meghal, bánom

is én, az öcsémnek már úgyis megvolt a kára mert az új tanító miatt latinból megbukott és én közönyös vagyok, ülök a szobámban és Grieget játszom, mialatt a másik szobában az új tanító latinozik és én lehunyom a szememet és azt hazudom magamnak, hogy ez még a régi és szomorú vagyok, de már nem sokáig leszek, ámbár csókja ég ajkamon, de hiába, soha nem lehettem volna az övé csókol Elza.

ITT VAN AZ ŐSZ

HÁROM ISKOLAI DOLGOZAT

I.

(*Auer Jenő budapesti V. kerületi állami főgimnáziumi IV. oszt. tan. dolgozata az őszeről.*)

ITT VAN az ősz, itt van újra, s szép, mint mindig énnekem, tudja isten, hogy mi okból szeretem, de szeretem — mondja Petőfy és valóban igazat mond, mert hullnak az őszi levelek mint ezt a költő mint *vates* (jós) előre megérezte és kijelentette. Bánatos szél süvölt a fák közt és dermedtő lehe megfagyasztja a szív bánatát. Magányosan bolyong az érző kebel a Városligeti fasorban és recseg az avar lábai alatt. A szív, is bánatos, mint az ősz. A szív olyan, mint a természet. Valamint a természet midőn az ősz eljő, minden ékességétől megfosztatik és szomorúan haldoklik és aggódik, akként az emberi szív is midőn az ősz eljő, szomorúan haldoklik és aggódik. (Körmondatt.) Ilyenkor a viszonzatlan szerelem feltör a kebelből és fájó könnyeket lop a sajtó szemekbe. Magányosan

bolyong az őszi avarban a Városligeti fasorban a bús férfi és a mulandóságról gondolkodik. Vajjon gyilkos fegyvert szegezzen mellének? (Szónoki kérdés.) Egyre bandukol és sétál, miközben az élettel leszámol. Az ég borús és felhők takarják el az éltető nap jótékony sugarait. Az ősz a bánat korszaka. A meghasonlott szívnek nincs szebb balzsama, mint a szomorú ősz, a mely avarként borul a sínlő kebelre. Itt van az ősz, itt van újra s szép mint mindig, énnekem, tudja isten, hogy mi okból szeretem, de szeretem.

★

(A tanár megjegyzései: Petőfi nem Petőfy, hanem Petőfi. «Városligeti» melléknév, tehát kis *v*-vel irandó. «Megfosztatik» — tatik, tetik magyartalan. Osztályzat ^{2/3.})

II.

*(Borbás Elemér budapesti református fő-
gimnáziumi IV. oszt. tan. dolgozata az
őszről.)*

Az ősz a legboldogabb korszaka természetünk életének, mint olyannak. Az őszi napsugár nem melegít annyira, mint inkább boldog érzésekkel telíti a szívet, midőn a deli férfi a Városligeti fasorban sétál a déli órákban, hogy láthassa azt, a kiért ifjúi szíve dobban és dobog. Boldogító csend honol a környéken és csupán a felhők kárpitja mögül ragyogva előtörő napsugár zavarja meg a csendet, a melybe egyhangúan vegyül a nagyvárosi forgalom pokoli lármája. Érzésekkel telített kebellemel megy az érző ember és férfi a Városligeti fasorban és arra gondol, hogy boldogsága másoknak szenvedést okoz. De az érző ember és ifjú éppen ebből a tudatból merit erőt a küzdelemre, s szíve férfiasan dobog mellének baloldalán, mert boldogsága do-

bogtatja. Az ősz a legboldogítóbb korszaka az emberi életnek. Az őszi sétán találkozik a deli férfi más sétálókkal is, a kik búsan lehorgasztott fővel siratják elvesztett és viszonzatlan boldogságukat. De a férfi nem sujtatja le magát mások bánatától, sőt erőt merit a küzdelemre midőn a természet bucsúzását a Városligeti fasorban élvezi. Ekként haladnak el egymás mellett élvezők és siratók, boldogtalanok és boldogok, szenvedők és örvendők, viszonzottak és viszonzatlanok, miként az életben. De nem szólnak egymáshoz a forgatagban, csak elhaladnak egymás mellett, mint Rudnyán Kiplig a híres angol költő mondja: hajók, ha éjjel egymás mellett srégen elhaladnak. A levelek hullanak, némaság és csönd honol a tájon, csupán a nagyvárosi élet zürzaja csapong a légtérben. Itt van az ősz.

*

(A tanár megjegyzései: «Városligeti» melléknév, tehát kis v-vel irandó. A csend

leírása következetlen: ha pokoli lárma zavarja meg, akkor többé nem csend. «Rudnyan Kiplig» ilyen nevű angol író nincs. Azt Rudyard Kiplingnek hívják. Az idézet téves. «Srég» magyartalan. «Zürzaj», ilyen szó sincs. Osztályzat $\frac{3}{4}$.)

III.

(Hollinger Lenke budapesti állami leánygimnáziumi IV. oszt. tan. dolgozata az őszi-ről.)

Az ősz szeptember 21-én kezdődik és december 21-én ér véget. Már október, az teljes ősz. A fák hullatják leveleiket és a nyáj egyhanguan béget a Hortobágyon. A paraszt imára kulcsolja kezét. A fővárosi lakos és lakosnő kikönyököl ablakán, a mely a Városligeti fasorba nyílik és a természet lassú haldoklását érző lélekkel felfogja. Egyszersmind letekint az alatt járókra, a kik a déli órákat használják fel arra, hogy a természet bucsúzásának szépségeit gyönyörködjék. Itt halad el boldog és boldogtalan a szerint, a mint szíve boldog avagy szíve boldogtalan vagy boldog. Deli ifjak, a kik tiszteletet éreznek egy-egy jó családból való urileány iránt, kivel egykoron a családi tűzhely alapítását megosztani vélik, gyors egymásutánban haladnak fel-le a fővárosi lakos és lakosnő

ablaka alatt a fasorban és a szerint a mint boldogok vagy boldogtalanok vagy bologok, tiszteletteljes avagy sértő fájdalommal pillantanak az ablakokra, melyeket megaranyoz a déli nap bucsuzó visszfénye. Az ablak mögött áll a fővárosi lakosnő, kinek szívét törként járja át az ősz hangulata. Mert a világ csak hangulat, mint Reviczky Gyula költő mondja, és a boldognak látszó csupán boldogtalan is lehet, bármint hiszik is az alatt járókelő le-fel sétáló haladók, szive máshol jár és talán a Velencei Lidó felé gondol, a hol a nyarat eltöltötte, s a hol a francia nemzet egy tagjával töltötte napjait, ki hazája hadseregében mint tiszt szolgál, s kinek szellemes csevegése nap-nap után tápot nyújtott sóvárgó lelkének, mely, miként az ősz szintén az ideál felé törtet. A kölcsönös tisztelet, a mely lelkeiket összefűzte, épúgy lehullt, mint az őszi rezgő nyárfa levél és valamint a nyárra következik szept. 21. az ősz, úgy az élet boldog pillanataira következik a válás és bucsú boldogtalan hangulata, mint a letarolt fákon

keresztülsuhanó őszi szél. Mit tudják mások mi rejlik a szívben? Némelyek szenvednek, némelyek azon hitben ringatóznak, hogy boldogok. De a tört szív olyan mint a váza, mint Sully P. francia költő megírta, mely ha egyszer meghasad, azt többé összeragasztani vagy enyvezni vagy helyrehozni és kiegészíteni nem lehet. Ily gondolatok támadnak a lakos és lakosnő lelkében midőn letekint a fasorban sétáló fővárosi közönségre, melynek soraiban egyaránt hullámszerűen szenvedők és téves boldogok, élvezve és siratva az őszi levélhullást, mely fejükre esik.

★

(A tanár megjegyzései: «Városligeti» melléknév, miért nem írja kis *v*-vel? «Szépségeit gyönyörködjék» magyartalan. Helyesen: «szépségeiben gyönyörködjenek». A déli nap nem bucsúzik. Slendriánság. Altalában az egész sietve összehordott badarságok gyűjteménye. Osztályzat: $\frac{4}{5}$.)

EGY POF
ÉS MÉG EGY POF

(Személyek: Két ifju gimnázista. Színhely: a lármás utca, a melyen könyvekkel a hónap alatt ballagnak haza. Idő: fél kettő. Világítás: szép sárga őszi napfény.)

AZ EGYIK. Nem is kérdezed, mért vagyok olyan szomorú.

A MÁSIK. De kérdezem.

AZ EGYIK. Hát kérdezd.

A MÁSIK. Mért vagy olyan szomorú?

AZ EGYIK. Mert csalfák a nők. *(Szünet.)*

A MÁSIK. Biztosan Vilma.

AZ EGYIK. Vilma. Ki is lehetne más?
(Szünet.)

A MÁSIK. Talán történt valami?

AZ EGYIK. Történt.

A MÁSIK. Elmondod?

AZ EGYIK. El.

A MÁSIK. Hát m történt?

AZ EGYIK. A nők csalfák. Ez jön ki belőle. A mi történt, az nem nagy dolog, de, mondom, az jön ki belőle, hogy a nők csalfák.

A MÁSIK. Halljuk.

AZ EGYIK. Azt tudod, hogy a Margit-szigeten van egy víztorony.

A MÁSIK. Igen.

AZ EGYIK. Egy nagy, hosszú, magas, fehér víztorony, a mi egészen új, mert azelőtt nem volt. Azelőtt, kérlek, ha az ember egy lánynyal randevut adott, a romok közé kellett menni. Most, a mióta van víztorony, azóta a víztorony van divatban a lányoknál is. Hát én is Vilmával... mikor összegyöttünk... hát ott gyöttünk össze.

A MÁSIK. A víztoronynál.

AZ EGYIK. Ott. Délután hatkor most már elég homályos az idő, ő zenedét mondott, én gyorsírás-órát mondtam, ő a zenedét mulasztotta el, én a gyorsírást. Hatkor mindig összegyöttünk a víztoronynál és onnan mentünk sétálni a fák közé, csupa szerelemből. Artatlan szerelemről van szó, mert még meg se csókoltuk egymást, mert Vilma azt mondja, hogy ez csak majd télen legyen, a mikor náluk lehetek a szobában, mert ő a keblemre akar borulni és azt a szabadban nem lehet, mert mindig jöhet valaki. Hát így most csak séta van és megbeszélés, hogy, hogy lesz, ha összeházasodunk és féltékenység is van, mert

én ötöt a zongoratanárjával maczerálom és ő engem nem maczerál senkivel, hiába iparkodok, hogy ugorjon, de nem hagyja magát ugratni, mert okos lány. De azért szeret.

A MÁSIK. Azt mondd, a mi történt.

AZ EGYIK. Várj, majd gyön az is. Hát így találkoztunk mindig a víztoronynál egészen addig, a míg egyszer az anyja el nem fogott egy levelet. Ez az én hibám, mert ha már levelet írtam neki, miért írtam bele, hogy a víztoronynál találkozunk. Irhattam volna csak annyit, hogy találkozunk a szokott helyen, de buta voltam és kiírtam, hogy : víztorony. Nahát aztán a többi nagyon egyszerű. Az anyja megtalálta a levelet és nem szólt neki egy szót se, mert az anyja is okos asszony. Csak szépen másnap, csütörtökön, megvárta, a míg Vilma azt mondta otthon, hogy a zenedébe megy és dupla szalagot tett a hajába és az anyja el hagyta menni. Aztán szépen utána ment.

A MÁSIK. Rémes.

AZ EGYIK. Nagyon rémes. Hát én állok

ott a víztoronynál, mint egy hülye, és várok, és nem tudok semmit. Egyszerre csak jön Vilma. Szervusz, szervusz, mondjuk egymásnak, aztán kezdünk sétálni karonfogva és kérdezem : szeretsz ? Mondja: szeretlek. Kérdezem : nagyon ? Mondja : nagyon. Mondom : imádlak, mondja : nem úgy mint én téged, mondom : de jobban, mint te engem, mondja : nem lehet jobban és akkor gyöött az anya, mint egy bivaly.

A MÁSIK. Mint egy bivaly ?

AZ EGYIK. Mint egy női bivaly, úgy jött. Épen szembejött, mindent látott. Esetleg lehetett volna elszaladni, de én ezt nem akartam. Hát csak már ott is állt előttünk a vad anya és énhozzám egy szót se szólt, nem is lehet, mert nem ismer. Megfogta a lányát és azt visitotta neki : hát ez a zenede ? Ezért tettél dupla szalagot a hajadba ? Szegény Vilma nem tudott egy szót se szólani, csak némán szenvedett és némán rettegett. Akkor egyszerre a vadbivaly anya fölemelte a kezét és mielőtt én megakadályozhattam volna, egy pofot adott szerelmemnek, egy

jó nagy pofot adott szegény kis szerelmemnek.

A MÁSIK. Rémes.

AZ EGYIK. Nagyon rémes. Hát én nem szóltam. Vilma pedig ment vele, mert a vad anya megfogta a kezét és elczipelte. Elmentek és én ott maradtam a víztoronynál, szivemben a keserű pofon szégyenével és jobban szerettem szegény Vilmámat, mint valaha, csak az fájt, hogy tudtam, hogy nagyon fogja szégyellni magát a miért előttem ütötte pofon a vad anyabivaly. Aztán hazamentem.

A MÁSIK. Ez az egész?

AZ EGYIK. Dehogy. Most jön csak a java. Másnap megint írtam Vilmának és írtam, hogy csütörtökön jöjjön el a víztoronyhoz, az anyja nem fogja gondolni, hogy még ezek után folytatja és most még bátrabban jöhet, mint azelőtt.

A MÁSIK. Eljött?

AZ EGYIK. Eljött. Nagyon sírt szegény és kétségbe volt esve. Előre tudtam, de úgy is volt, hogy a pofot szégyelte szegényke, mindig csak azt mondta: jaj, csak ne

előttem szégyenített volna meg, jaj, csak otthon szégyenített volna meg, a hol senkise látta volna! Hát én vigasztaltam, de nem nagyon lehetett, mert ez a Vilma tele van önérzettel. Nem lehetünk sokáig együtt, korán elváltunk. És mikor egyedül hazaballagtam, egy eszme jutott eszembe.

A MÁSIK. Mi?

AZ EGYIK. Egy eszme. Az, hogy én kárpótolni fogom őt ezért a pofonért, a mit miattam kapott.

A MÁSIK. Hogy lehet az?

AZ EGYIK. Várj csak. Elhatároztam, hogy ha őt szegényt az anyja pofonütötte én-előttem, úgy fogom ezt viszonzni, hogy én meg pofonüttetem magamat atyámmal őelőtte.

A MÁSIK. Hogyan?

AZ EGYIK. Irtam atyámnak elváltoztatott írással egy névtelen levelet. Azt írtam: «Tisztelt uram, az ön fia holnap délután hat órakor találkozni fog a margitszigeti víztoronynál egy leánynyal, jó lesz, ha ott rajtacsípi a csirkefogót és egy pofonnal

tanítja meg móresre. Aláírva: egy jóakarója.»

A MÁSIK. El is küldted neki?

AZ EGYIK. El.

A MÁSIK. És mi lett?

AZ EGYIK. Várj. Gondoltam, hogy ha atyám ott rajtakap, nem is kell neki a jó tanács, mert mindjárt rám ugrik és megpofoz, ismerem már a szokását, ő is egy vad apa. Űt ő magától is. És akkor kvittek leszünk Vilmával, mert ő kapott egyet anyjától, mint nő, én egyet apámtól, mint férfi és akkor ő már nem szégyelhet előttem többé semmit. Azt hiszem ez lovagias.

A MÁSIK. Lovagias.

AZ EGYIK. És nemes eljárás.

A MÁSIK. Nemes eljárás.

AZ EGYIK. Hát mondom, elküldtem neki a levelet és láttam rajta, hogy megkapta. Egész délután figyelt, megkérdezte, hogy hova megyek, kérdezte, hogy mikor megyek, és mikor háromnegyed hatkor elindultam hazulról és az utcán visszanéztem, láttam, hogy a másik oldalon szépen jön utánam. Boldog voltam. Kiérek a vízto-

ronyhoz, várok, várok. Hát jött a másik oldalon, a fák közt bujkált és én úgy tettem, mintha nem venném észre. Aztán úgy öt percz mulva jött Vilma. Szervusz, szervusz, hogy vagy, hogy vagy, szeretsz, szeretlek és karonfogtam. Egyszerre csak kilép az öreg a sűrűből mint egy vad bivaly és odaugrik és azt mondja : majd adok én neked gyorsírásórát, te iskolakerülő gazember és püff, már meg is volt a pof. Akkor azt mondta : most azonnal takarodjál haza, egy-kettő, mars. És köszönt Vilmának, mikor elmentünk, ezért becsülöm őt.

A MÁSIK. Rémes.

AZ EGYIK. Nagyon rémes. Persze, másnap megint találkoztunk Vilmával. Hát kérlek, jön ez a lány és nevet.

A MÁSIK. Nevet?

AZ EGYIK. Nevet. Azt mondja : alig tudtam tegnap visszatartani a nevetést, mikor atyád a pofot adta. Mondom neki : hiszen én csináltam az egészet, itt a levél másolata, föláldoztam magamat, hogy neked ne kelljen többé szégyenkezned, ezen nincs

mit nevetni, mert én ezt hősiességből tettem. De ő csak nevet és nevet és azt mondja : nem tudlak tisztelni többé, amióta láttam, hogy atyád kupán ütött.

A MÁSIK. Ezt mondta?

AZ EGYIK. Ezt mondta. És én éreztem, hogy a vér az arczomba megy és kétségbeestem, mert erre nem számítottam. Azt mondja : egy férfi milyen nevetséges tud lenni. De én akkor már úgy elszomorodtam, hogy egy szóval se tudtam magyarázni többé a dolgot. Aztán mondom neki : Kiábrándultál talán belőlem ? Azt mondja : ki bizony. Mondom : nem szeretsz ? Azt mondja : hiába próbállak szeretni, mert nem tudlak többé tisztelni, vége, azt hiszem tényleg kiábrándultam belőled ! Erre hidegen kezet fogtunk és elmentünk, de ő még akkor is nevetett.

A MÁSIK. És most vége ?

AZ EGYIK. Vége.

A MÁSIK. Rémes.

AZ EGYIK. Nagyon rémes. Ilyen csalfák a nők. Ezért érdemes szenvedni. Ezért legyen lovagias az ember. Most itt állok a

poffal, a mit nem is kellett volna kapni és a lány is elhagyott. Mert mind csalfák.

A MÁSIK. Borzasztó.

AZ EGYIK. Nagyon borzasztó.

A MÁSIK. Rémes.

AZ EGYIK. Nagyon rémes. És tudod, mi a legrémesebb? A legrémesebb az, hogy én nem értem őt. Mert én, azután, hogy a vad anyától a pofot kapta, még jobban szerettem őt és még jobban becsültem őt. Nem értem.

A MÁSIK. Én se. *(Fejcsóválva ballagnak tovább és sóhajtvá búcsúznak a sarkon.)*

TARTALOM.

★

	Lap
Ölvedi a borbélynál.....	3
Három kis novella	11
Keserű mesék a szívről.....	25
Nagyon könnyű történet	37
Galopp	51
Olga hercegnő a temetésen	65
Miska	83
A kék huszár.....	93
A csoda-guta	105
Nab	115

★ ★

A Rőt Kan három lánya	3
Uvor ügyvéd és a mester	17
Princzezászy.....	29
Az ezüst markolat	39
Éjszakai futás	57
A varázsló és a kis cseléd	67
Zimbery és Zombory	79
A harmadik fiók kulcsa	91
Levél a tűzben	107
A meg nem értett nők	121

* * *

	Lap
Csótiné rossz szokása	3
A színésznő és egy idegen hölgy	17
A dupla radirgummi	31
Pletyka	41
Két kis fiú beszélget	55
Kamaszhistória	67
F. Róbert	79
Levelek a bölcsészről	89
Itt van az ősz	101
Egy pof és még egy pof	111

.....
98.549

OSZK

1-3.